

ЎЗБЕКИСТОН РЕСПУБЛИКАСИ ХАЛҚ ТАЪЛИМИ ВАЗИРЛИГИ

ЎЗДЖТУ ҲУЗУРИДАГИ ЧЕТ ТИЛЛАРНИ ЎҚИТИШНИНГ ИННОВАЦИЯЙИ
МЕТОДИКАЛАРИНИ РИВОЖЛАНТИРИШ РЕСПУБЛИКА
ИЛМИЙ-АМАЛИЙ МАРКАЗИ

МАКТАБГАЧА ТАЪЛИМ МУАССАСАЛАРИ ТАРБИЯЛАНУВЧИЛАРИ ВА БОШЛАНГИЧ МАКТАБ ЎҚУВЧИЛАРИГА ЧЕТ ТИЛИНИ ЎРГАТИШДА ЎЙИНЛАР

Коммуникатив ўйинлар тўплами

Тошкент 2016

ЎЗБЕКИСТОН РЕСПУБЛИКАСИ ХАЛҚ ТАЪЛИМИ ВАЗИРЛИГИ

ЧЕТ ТИЛЛАРНИ ЎҚИТИШНИНГ ИННОВАЦИЯВИЙ МЕТОДИКАЛАРИНИ
РИВОЖЛАНТИРИШ РЕСПУБЛИКА ИЛМИЙ-АМАЛИЙ МАРКАЗИ

МАКТАБГАЧА ТАЪЛИМ МУАССАСАЛАРИ
ТАРБИЯЛАНУВЧИЛАРИ ВА БОШЛАНҒИЧ
МАКТАБ ЎҚУВЧИЛАРИГА ЧЕТ ТИЛИНИ
ЎРГАТИШДА ЎЙИНЛАР

КОММУНИКАТИВ ЎЙИНЛАР ТҮПЛАМИ

Тошкент-2016

ЎзДЖТУ хузуридаги Чет тилларни ўқитишнинг инновациявий методикаларини ривожлантириш Республика илмий-амалий Маркази Илмий Кенгаши томонидан тасдиқланган ва чоп этишга тавсия этилган (27. 11. 2015 йил 10-сонли баённома)

Тузувчи: Бахрамова М.Д. , – Т.2016. 70 бет.

Такризчилар: **п.ф.н. В.И. Нормуратова** – Ўзбекистон давлат жаҳон тиллари университети Замонавий педагогик технологиялар кафедраси мудири.

С.С.Хан – Чет тилларни ўқитишнинг инновациявий методикаларини ривожлантириш Республика илмий-амалий Маркази Чет тиллар бўйича янги авлод дарсликлар ва ўқув услугубий мажмуаларни такомиллаштириш ва нашрга тайёрлаш бўлими бошлиғи.

Масъул мухаррир: **А.А. Носиров** – Халқ таълимни вазирлиги таълим муассасалари фаолиятини ташкил этиш бош бошқармаси бошлиғи ўринбосари, умумтаълим ва ихтисослаштирилган мактаблар бошқармаси бошлиғи.

Расмлар: **Абдурахматова Нилюфар** – Республика рассомлик коллежи 3 курс талабаси.

Мазкур бошланғич босқичда чет тилини ўқитишга мўлжалланган коммуникатив ўйинлар тўплами чет тили ўқитувчиларига мўлжалланган бўлиб, тўпламда ўйинларнинг классификацияси ва турлари тавсифлаф берилган. Ушбу тўплам боғча ва бошланғич мактаб чет тилида дарсларида фойдаланиш учун мўлжалланган 60 дан ортиқ коммуникатив ўйинларни ўз ичига олган бўлиб (инглиз, немис ва француз тилларидаги мисоллар билан), улар дарсларни қизиқарли ва самарали бўлишига хизмат қиласи. Мазкур ўйинлар бошланғич босқичда чет тилини ўқитишнинг ўзига хос хусусиятларини хисобга олган холда саралаб олинган бўлиб, болаларнинг чет тилида оғзаки нуқт ва тинглаб тушуниш кўникумаларини ривожлантиришнинг самарали воситаси хисобланади.

МУНДАРИЖА

КИРИШ.....	5
ҮЙИНЛАРНИ ҮҚИТИШДА ҮЙИНЛАР ЕТАКЧИ УСУЛ СИФАТИДА	6
ҮЙИНЛАРНИНГ ТУРЛАРИ ВА УЛАРНИНГ ТАСНИФИ	9
ЧЕТ ТИЛИ ДАРСИДА КОММУНИКАТИВ ҮЙИНЛАР (ИНГЛИЗ, НЕМИС, ВА ФРАНЦУЗ ТИЛИДАГИ МИСОЛЛАР БИЛАН).....	13
ҮЙИНЛАР УЧУН ИЛОВАЛАР.....	57
ФОЙДАЛАНИЛГАН АДАБИЁТЛАР РҮЙХАТИ.....	69

КИРИШ

Ўйин бу – болаларнинг ўзлари яшаётган ва ўзгартиришилари лозим бўлган дунёни англаш йўлидир

Чет тилларини ўқитиш масъулиятли ва завқли машғулот ҳисобланади. Бугунги кун Ўзбекистон республикасида бошланғич босқичда чет тилларни ўқитишнинг халқаро стандартларга жавоб берадиган замонвий талаблардан келиб чиқиб ўқтувчилардан бу масалага янгича ёндашувни талаб қиласди.

Чет тилларни ўқитиш жараёнида ўкув ўйинлари ёки ўйин тарзидаги машқлардан фойдаланиш катта ахамиятга эга бўлиб, ўйинлар чет тилларни бошланғич босқичда ўқитишнинг энг самарали усулларидан бири саналади, шунингдек ўйинлар болаларда чет тили коммуникатив кўникмаларини шакиллантиради. Бугунги кунда ўйинлар мактабгача таълим тарбиялнувчилари ва бошланғич мактаб ўқувчиларига чет тилларни ўқитишнинг истиқфболли йўналиши ҳисобланади.

ЧЕТ ТИЛИНИ ЎҚИТИШДА ЎЙИНЛАР ЕТАКЧИ УСУЛ СИФАТИДА

Ўйин бу – болаларнинг ўзлари яшаётган ва ўзгартиришилари лозим бўлган дунёни англаш йўлидир

Хар қандай тилда гаплашиш йиллар давомида тўпланадиган катта луғовий бойликни талаб этади. Бу шуни кўрсатадики чет тилини ўрганишни кичик ёшдан бошлаб лозим. Бу эса ўз навбаида педагогларни болаларга чет тилии самарали ва сифатли ўргатишни, асосийси эса четтилини қизиқарли ўргатиш усулларнни топшга ундаи. Қизиқиш ўқитишнинг яхши стимули эканлигини хисобга олиб, болаларни чет тилини ўқитиш жараёнига ўйинлар орқали жалб этиш лозим.

Эрта ёшда чет тилини ўқитиш – бу шундай ўқув жараёниги унда боланинг туғилишидан бошлаб мактабга боргунга қадар интуитивамалий ёндашув асосида амалга оширилади. Боғча ёши чет тилини ўрганишни бошлаш учун энг қулай ёш хисобланиб, бу ёшдаги болалар тил ўрганишда жуда зийракдирлар, уларда ўзининг тил тажрибасини яъни, тил “сирларини” англашга қизиш уйғонади. Болалар кичик ҳажмдаги тил материалини осон ва мустахкам эслаб қоладилар ва уни яхши такрорлайдилар.

Боғча ва бошланғич мактаб ёшидаги болалар чет тилини мулоқот воситаси сифатида эгаллаганларида болаларга чет тилини ўқитиш коммуникатив ҳарактерга эга бўлиши лозим, яъни алоҳида сўзларни ва ибораларни ўрганиш эмас, балки коммуникатив эҳтиёжларидан келиб чиқиб ўзларига маълум андозага асосан ибораларни тузা олишлари керак.

Чет тилидаги мулоқот мақсадга йўналтирилган бўлиши лозим. Болаларда чет тилидаги нутқقا нисбатан ижобий рухий мойилликни шакиллантириш лозим. Бундай ижобий мойилликни шакиллантиришда ўйинлар муҳим ахамият касб этади. Дарсда ўйинлар эпизодик ва якка ҳолда бўлиши мақсадга мувофиқ эмас. Ўйинлар чет тили жараёнига бириктирувчи ва интеграллаштирувчи хусусиятга эга бўлган бошқа турдаги фаолиятни ўз ичига олиши лозим.

Ўйин методи асосида тасаввурий вазиятни шакиллантириш ва бола ёки ўқитувчи томонидан у ёки бу рўлни ижро этиш ётади.

Боғча ва кичик мактаб ёшидаги болаларга чет тилини ўргатиша психолого-педагогик хусусиятларини, яъни уларнинг қизиқувчанликларини ва серҳафсалаликларини инобатга олиш лозим. Шунингдек, болалар узоқ муддат давомида ўз диққатларини бир турдаги фаолиятга қарата олмасликларини ёдда тутиш зарур. Шунинг учун машғулотларда болаларнинг фаолияти турли бўлиши ва хиссиётларга бой бўлиши шарт. Кўпгина тадқиқотчиларнинг фикрига кўра, боғча ёшидаги болаларни ўқитиш ўйин мотивацияси орқали амалга оширилса ва ўз тенқурлари орқали баҳоланса самарали натижа беради.

Чет тили дарсларида ўйин методининг аҳамияти катта. Ўйин методи лексика ва грамматикани бойитиш, талаффузни яхшилаш ва оғзаки нутқни ривожлантиришнинг яхши воситаси ҳисобланади. Шунингдек ўйинар машғулотларни ташкил этиш шакли ва методи ҳисобланиб, болалар бу жараёнда маълум чет тили лексикасини тўплайдилар, кўплаб шеърлар, ашулалар ва тез айтишларни ёдлайдилар.

Машғулотларни бу шаклда ташкил этиш тил билиш ва оғзаки нутқ кўникмасини эгаллашга қулай шароит яратади. Ўйин фаолиятига таяниш чет тилида гапириш учун табиий мотивацияни ҳосил қилишни таъминлаш, ҳаттоқи энг оддий гапларни ҳам қизиқарли ва мазмунли қила олиш имконини беради. Чет тилларини ўқитишда ўйин ўқув фаолиятига ҳалақит бермайди, балки органик жиҳатдан у билан боғлиқдир. Боғча ёшидаги болаларга чет тилини ўқитишда уларда аста секин коммуникатив компетенцияларнинг асоси ривожлана бошлайди ва чет тилини ўрганишнинг бошланғич босқичида қуйидаги кўникмаларни ўз ичига олади:

- Чет тилидаги сўзларни ўқитувчининг, тил соҳиби ёки дикторнинг, ортидан фонетик жиҳатдан тўғри такрорлай олиш, яъни босқичмабосқич фонетик жиҳатдан эшитиб тушуниш ва тўғри талаффуз қилиш кўникмасини **шакллантириш**;
- Инглиз тили луғатини ўрганиш, мустаҳкамлаш ва фаоллаштириш;
- Маълум миқдордаги мураккаб бўлмаган грамматик структураларни ўрганиш, ўзаро боғланган гапларни тузиш.

Ўйин фаолияти предметларнинг асосий белгиларини ажратади олиш ва таққослаш малакасини шакллантирувчи машқлар, предметларнинг муайян белгиларини умумлаштирувчи ўйинлар гурӯҳи; мактабгача ёшдаги болаларда ўз-ўзини бошқариш, сўзларга тез жавоб бериш,

фонематик жиҳатдан эшига олиш тезлигини ривожлантирадиган ўйинлар групчидар. Бунда ўйин сюжети ўқитишнинг асосий мазмунига параллел равишда ривожланади, ўкув жараёнини фаоллаштиришга ёрдам беради. Ўйин чет тилларини ўрганишнинг илк босқичида устун ҳисобланган эслаб қолишга кўмаклашади.

Чет тилларни ўйин орқали ўрганиш мактабгача ёшдаги болаларнинг тил ва профессионал тайёргарлик даражаси сифатини ошириш билан боғлиқдир. Бунда фаол даражада ўқитиш жуда муҳим йўналиш ҳисобланади. Бу эса тил ўрганувчида анъанавий методикага нисбатан юқорироқ бўлган мустақил ўрганиш, уни фаолият ва мулоқот обьекти позициясидан субъект позициясига ўтишини таъминлайди. Бундай усувлардан бири ўкув жараёнида ўйинлардан фойдаланиш усули ҳисобланиши мумкин.

Ўйин ўқитиш жараёнида ўкувчилар қизиқишини, уларнинг қобилияти, фикрлаш ва фаоллигини ривожлантириш воситаси сифатида чет тили ўқитувчиларининг эътиборини тортади. Чуқур ўйланган ва яхши ўтказилган ўйин тил материалига (лексика, грамматика, фонетика) кириш ва уни мустаҳкамлашни осонлаштиради ҳамда тегишли билим ва кўникмаларни шакллантиришга ёрдам беради. Ўйин нутқ фаолиятининг (эшиги, гапириш, ўқиши, ёзиши) ҳар ҳил турларини ўқитишда самарали восита ҳамдир. Ўкувчилар муайян натижаларга эришишда қувонч, завф ва қониқишини хис этадилар. Ўйинлардан ўқитишнинг барча босқичларида фойдаланиш мумкин. Боғча болалари ва бошланғич синф ўкувчилари ривожланишининг психологик хусусиятларини инобатга олган ҳолда таъкидлаш лозимки, ўйин ўз-ўзидан эслаб қолишга кўмаклашади. Шундай қилиб, ўйиннинг ҳар ҳил турларидан фойдаланиш чет тилларини ўқитишнинг муваффақиятли ва самарали методларидан ҳисобланади.

Бундан ташқари, таълимий ўйинлар – бу ўкувчиларнинг дарсдаги шундай фаолият турики, бу жараёнда топшириклар ўйин шаклида ҳал қилинади. Ўйин болаларнинг қизиқиши ва фаоллигини уйғотади ҳамда уларнинг қизиқарли фаолият давомида ўзларини кўрсатиш имконини беради, чет тилидаги сўз ва гапларни тезроқ ва яхшироқ эслаб қолишига ёрдам беради, айнан ўйинда болалар ижтимоий функцияларини, одоб меъёрларини ўрганиб оладилар, ҳар томонлама ривожланадилар. Ўйиннинг ривожланишдаги аҳамияти унинг табиатида мавжуди, чунки ўйин – бу доимо ҳиссиётлардир. Қаерда ҳиссиёт бўлса – шу ерда фаоллик, дикқат ва тасаввур бўлади, у ерда фикрлаш қобилияти ўсади.

ЎЙИНЛАРНИНГ ТУРЛАРИ ВА УЛАРНИНГ ТАСНИФИ

Ўйинларнинг аниқ бир тури, таснифи мавжуд эмас. Кўп ҳолларда ўйинларни таълим мазмуни билан боғланган ҳлда танланади, масалан, сенсор қабул қилишга оид ўйинлар, филологик ўйинлар, табиат билан таништиришга оид ўйинлар ва бошқалар.

Ўйинларни материалларга ҳам асосланиб таснифлаш мумкин:

1. **Предметлар ёрдамида ўйналадиган ўйинлар** (ўйинчоқлар, табиий нарсалар ва бошқалар) ёш болаларга хосдир, чунки улар тўғридан-тўғри қабул қилишга асосланган, боланинг нарсалар билан муомала қилиш ва шу йўл билан у билан танишишга интилишига мос.
2. **Стол устида ўйналадиган ўйинлар** ҳам предметлар ёрдамида ўйналадиган ўйинлар сингари кўргазмали қуролларга асосланган, лекин бу ўйинда болаларга предметларни ўзи эмас, уларнинг рсмлари берилади. Дидактик ўйинчоқлар сингари стол устида ўйналадиган ўйинлар мустақил ақлий фаолиятни ривожлантирса самарали ҳисобланади.
3. **Сўзни айт ўйини** бирмунча қийинроқ бўлиб, бу турдаги ўйинларда предметлардан фойдаланиш шарт эмас. Бу каби ўйинларда болалар ўз таассуротларига суюнишлари керак бўлади. Шунингдек, бу турдаги ўйинлар болаларнинг фикрлаш қобилиятини ривожлантиришга хизмат қиласида ва болалар ўзлари мустақил муҳокама қилиш, бошқаларнинг фикрига таянмаган ҳолда ҳулосалар чиқариш, мантиқий ҳатоларни пайқашни ўрганадилар.
4. **Ролли ўйинлар** – бу ўйинлар ўқувчиларнинг оғзаки нутқ малакасини такомиллаштиради, шунингдек уларга актёрлик маҳоратларини синаб кўриш ва ошириш имконини беради.

Ўйинларни қуйидагича ҳам гурухлаш мумкин:

1. Саёҳат-ўйинлар
2. Кўрсатмалар-ўйинлар
3. Иборалар-ўйини
4. Топишмоқлар-ўйинлар
5. Сухбат-ўйинлар

1. **Саёҳат-ўйинлар** бирмунча романтик бўлиб, айнан шу жиҳат ўйин фаолиятини бойитади, шунингдек, ўйин мазмунини ривожлантиришда болаларни актив иштирок этишини таъминлайди ҳамда болаларнинг ўйин қоидаларини ўзлаштиришга, вазифани ечишга ва натижани олишга бўлган интилишларини оширади.

2. Саёҳат-ўйиннинг мақсади – таасуротларни кучайтириш, англашнинг моҳиятига бир оз эртакдаги оддийликни бериш, болаларнинг дикқатини ёнида турган, лекин улар сезмаётган нарсаларга қаратиш. Ўйин-саёҳат дикқат, кузатувчанлик, ўйинли топшириқларни тушуниш малакаларни ривожлантиради, қийинчиликларни енгиш ва муваффақиятга эришишни енгиллаштиради.

3. Топшириқ-ўйинлар. Уларнинг асосини предметлар билан бўладиган ҳаракатлар, оғзаки топшириқлар (бир ҳил рангли барча предметларни йиғиш, предметларни катталиги, шакли бўйича қўйиб чиқиш) ташкил этади.

4. Ўйлаб топ ўйини. “Нима бўларди ... ?” ёки “Мен нима қилган бўлардим ... ?” ва ҳоказо. Ўйиннинг дидактик мазмуни шундаки, болаларга топшириқ берилади ва кейинги ҳаракатларни ўйлаб топишни талаб қиласидиган вазият юзага келтирилади. Бу ўйинлар билимларни вазиятлар билан боғлаш, сабабларни аниқлаш малакаларни талаб қиласиди.

5. Топишмоқ ўйинлар билимларни ва топқирликни синашда фойдаланилади. Топишмоқларнинг асосий хусусияти мантиқий вазифаларни ечишдан иборат. Мантиқий вазифаларни шакиллантиришнинг турли иусуллари мавжуд, лекин уларнинг барчаси боланинг ақлий фаолиятини кучайтиришга қаратилган. Болалар бундай топишмоқ ўйинларни жуда ёқтирадилар. Такқослаш, фикрлаш, эслаш ва англаш ақлий меҳнатни қизиқарли бўлишини таъминлайди. Топишмоқларни топиш тахлил қилиш, умумлаштиришни ривожлантиради, мулохаза қилиш, хulosса чиқаришни шакиллантиради.

6. Диалогли-ўйинларнинг асосини ўқитувчининг болалар билан, болаларнинг ўитувчи билан ва ўзаро мулооти ташкил этади. Диалог ўйинлар ўқитувчининг саволини, болаларнинг савол-жавобларини тинглашни, сухбатнинг мазмунига дикқатни қаратишни, сухбатни тўлдиришни ва мулохазаларни айтишни ўргатади. Буларнинг барчаси вазифани ечишни топишни ҳарактерлайди.

Чет тили дарсидаги ўйинларнинг қуидаги классификациясини келтириш мумкин:

1. Грамматик ўйинлар. Ушбу ўйинлар қуидаги мақсадга йўналтирилган:

- Ушбу оғзаки нутқ намунасидан фойдаланиш учун табиий вазиятни шакиллантириш;

- ўқувчиларнинг ижодий нутқини ривожлантиришга қаратилган.

2. Лексик ўйинлар. Ушбу ўйинлар қуидаги мақсадга йўналтирилган:

- ўқувчиларга табиий шароитларга яқинлаштирилган вазиятларда сўзлардан фойдаланишни ўргатиш;
- ўқувчиларни сўз биримлари билан танишириш;
- ўқувчиларнинг нутқ фаолиятини ривожлантириш.

Лексик ўйинлардан таълимнинг барча босқичларида фойдаланиш самарали бўлади.

3. Фонетик ўйинлар. Улар талаффуз қилиш малкасини, гап ва фонемалар интонацияни ривожлантиради ва амалда қўлланилади.

4. Орфографик ўйинлар. Ушбу ўйинларнинг мақсади – инглиз тилидаги сўзларни ёзишни машқ қилиш. Ўйинларнинг бир қисми ўқувчиларнинг хотирасини ривожлантириш машқига, бошқа қисми эса инглиз тилидаги сўзларни ёзишдаги баъзи қоидаларни ўрганишга йўналтирилиши мумкин.

5. Ижодий ролли ва иш билан боғлиқ ўйинлар. Бу каби ўйинлар ўқувчиларда гапириш, эшитиш малакаларини шакллантиради. Бу каби ўйинларнинг мақсадларидан бири ўқувчиларни мулоқот жараёнида нутқقا нисбатан реакцияни ўргатишдан иборатdir. Ижодий ўйинларга яққол мисол тариқасида оммабоп теледастурларга асосланган ўйинлар хизмат қиласи. Методик адабиётларда икки ўкув предметига асосланган интеграллашган ўйинларни ўtkазишининг фойдаси хақида ёзилади.

Ўргатувчи ўйинлар ситуацияли, мусобақали, ритмик-мусиқали ва бадиий ўйинларга ажратилади.

Ситуацияли ўйинларга у ёки бу сабабли олиб бориладиган мулоқот вазияти моделлаштириладиган ролли ўйинлар киради. Улар, ўз навбатида, репродуктив характердаги ўйинларга бўлинади. Бунда болалар у ёки бу вазиятга жорий этиладиган намунавий, стандарт ждиалоглар тузади. Бундан ташқари, турли моделлар қўлланиладиган ва кўриниши ўзгартирилиши талаб қилинадиган импровизацион ўйинлар мавжуд. Албатта, репродуктив ўйинга импровизация элементи киритилганда оралиқ бир ҳолат юза келиши мумкин (ва шарт).

Мусобақали ўйинларга лексика ва ёзувни ўзлаштиришга ёрдам берадиган кўплаб ўйинлар киради. Унда тил материалини ким яхши билса, ўша бола ютади. Бу ерда турли кроссвордлар, “аукционлар”, лингвистик топшириклар, буйруқни бажариш ва шу кабилар бўлган стол устида ўйналадиган ўйинлар бўлиши мумкин.

Ритмик-мусиқали ўйинлар – бу турли жўр бўлиб айтиладиган ашулалар, қўшиқлар ва шерикни танлаб оладиган рақслар жамланган миллий ўйинлар. Улар фақат мулоқот малакаларини ўрганишга, балки

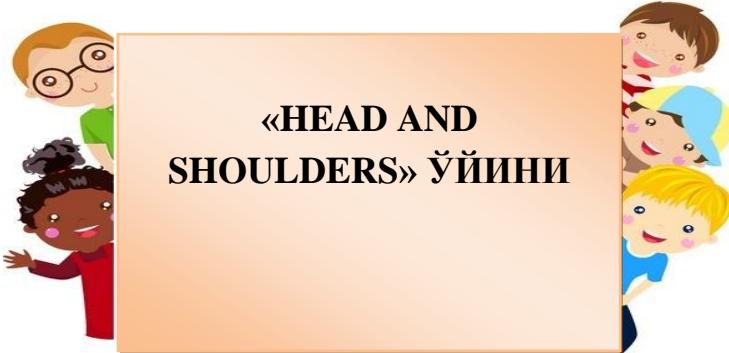

нүтқнинг фонетик ва ритмик-оҳангли томонларини такомиллаштириш ҳамда тил муҳитига шўнғишига ёрдам беради, масалан: "Nut sand May".

Бадиий ёки ижодий ўйинлар – бу бола учун ўйин орқали ўтадиган ўйин ва бадиий ижод чегарасида бўлган фаолият туридир. Уларни, ўз навбатида, драматик (чет тилида кичкина саҳна қўринишини намойиш этиш); график диктант, аппликация ва бошқа шу каби тасвирий ўйинларга ва оғзаки-ижодий (кофияни топиш, комиксларга жамоа бўлиб сўзлар қўйиб чиқиши, жамоа бўлиб қисқа эртаклар тузиш)га ажратиш мумкин.

ЧЕТ ТИЛИ ДАРСИДА КОММУНИКАТИВ ЎЙИНЛАР (ИНГЛИЗ, НЕМИС ВА ФРАНЦУЗ ТИЛИДАГИ МИСОЛЛАР БИЛАН)

Мақсад: коммуникатив ва тинглаб тушуниш күнімаларини ривожлантириш.

Ўйин қоидаси: Бошловчы ушбу құшиқни болалар билан бирга айтади ва құшиқни куйлаш давомида құшиқдаги хар бир сўзга мувофиқ харакатлар бажарилади. Масалан, бош, елкалар, тиззалар ва оёкларга қўл теккизилади.

ИНГЛИЗ ТИЛИ

Head and shoulders, knees and toes, knees and toes,
Head and shoulders, knees and toes, knees and toes,

And eyes and ears and mouth and nose,

Head and shoulders, knees and toes, knees and toes.

... and shoulders, knees and toes, knees and toes,

... and shoulders, knees and toes, knees and toes,

and eyes and ears and mouth and nose,

... and shoulders, knees and toes, knees and toes.

... and ..., knees and toes, knees and toes,

... and ..., knees and toes, knees and toes,

And eyes and ears and mouth and nose,

... and ..., knees and toes, knees and toes.

... and ..., ... and toes, ... and toes,

... and ..., ... and toes, ... and toes,

And eyes and ears and mouth and nose,

... and ..., ... and toes, ... and toes.

... and ..., ... and ..., ... and ...,

... and ..., ... and ..., ... and ...,

And eyes and ears and mouth and ...,

... and ..., ... and ..., ... and ...

НЕМИС ТИЛИ

Kopf und Schulter, Knie und Fuß, Knie und Fuß.

Kopf und Schulter, Knie und Fuß, Knie und Fuß.

Und Augen, Ohren, Nase, Mund.

Kopf und Schulter, Knie und Fuß, Knie und Fuß.

...und Schulter, Knie und Fuß, Knie und Fuß.

... und Schulter, Knie und Fuß, Knie und Fuß.

Und Augen, Ohren, Nase, Mund.

... und Schulter, Knie und Fuß, Knie und Fuß.

...und ..., Knie und Fuß, Knie und Fuß.

... und ..., Knie und Fuß, Knie und Fuß.

Und Augen, Ohren, Nase, Mund.

... und ..., Knie und Fuß, Knie und Fuß.

...und ..., ... und Fuß, ... und Fuß.

... und ..., ... und Fuß, ... und Fuß.

Und Augen, Ohren, Nase, Mund.

... und ..., ... und Fuß, ... und Fuß.

...und ..., ... und ..., ... und ...

... und ..., ... und ..., ... und ...

Und Augen, Ohren, Nase, Mund.

... und ..., ... und ..., ... und ...

француз тили

Тête, épaules, genoux et pieds. Genoux, pieds.

Тête, épaules, genoux et pieds. Genoux, pieds.

J'ai deux yeux, deux oreilles, Une bouche et un nez.

Tête, épaules, genoux et pieds. Genoux, pieds.

..., épaules, genoux et pieds. Genoux, pieds.

..., épaules, genoux et pieds. Genoux, pieds.

J'ai deux yeux, deux oreilles, Une bouche et un nez.

..., épaules, genoux et pieds. Genoux, pieds.

..., ..., genoux et pieds. Genoux, pieds.

..., ..., genoux et pieds. Genoux, pieds.

J'ai deux yeux, deux oreilles, Une bouche et un nez.

..., ..., genoux et pieds. Genoux, pieds.

..., ..., ... et pieds. ..., pieds.

..., ..., ... et pieds. ..., pieds.

J'ai deux yeux, deux oreilles, Une bouche et un nez.

..., ..., ... et pieds. ..., pieds.

..., ..., ... et, ...

..., ..., ... et, ...

J'ai deux yeux, deux oreilles, Une bouche et un nez.

..., ..., ... et, ...

Мақсад: коммуникатив ва тинглаб тушуниш кўнималарини ривожлантириш.

Ўйин қоидаси: Бошловчи чет тилида сўз айтиб иштирокчиларга коптокни отади ва болалар шу сўзни такрорлайдилар.

Мақсад: коммуникатив ва тинглаб тушуниш күнікмаларини ривожлантириш.

Үйин қоидаси: Столга бир нечта үйинчоқ ҳайвончалар қўйилади. Болалар кўзларини юмадилар ва шу пайт үйинчоқ ҳайвончалардан бири беркитиб қўйилади. Болалар қайси ҳайвонча беркиниб олганини ва қайси ҳайвончалар қолганини айтиб беришлари керак.

инглиз тили	немис тили	француз тили
<i>I can see ...</i>	<i>Ich kann ...sehen</i>	<i>Je peux voir...</i>
<i>I can't see ...</i>	<i>Ich kann nicht ...sehen</i>	<i>Je ne peux pas voir...</i>

Мақсад: коммуникатив ва тинглаб тушуниш күнікмаларини ривожлантириш.

Үйин қоидаси: Болалар ўқитувчини ёнига турадилар (ёки үйин бошловчисини ёнига турадилар). Болаларнинг вазифаси ўқитувчи бераётган кўрсатмани (буйруқ) бажаришдан иборат. Ўқитувчи *Simon says.../Simon sagt.../ Simon dit...* иборасини айтади, кейин қуидаги кўрсатмани беради: *Hands up! Sit down! Jump! Run! /Hebt die Hände!, Setzt euch!, Springt! Läuft! / Levez les mains!, Asseyez-vous! Sautez! Courez!* ва хоказо. Агар ўқитувчи *Simon says.../Simon sagt.../ Simon dit* иборасини айтмаса кўрсатма бажарилмайди.

Мақсад: коммуникатив ва тинглаб тушуниш күнікмаларини ривожлантириш.

Керакли жиһозлар: бармоққа кийдириладиган құғирчоқлар (Иловага қаранг, 57-58 бет)

Үйин қоидаси: Болаларнинг ҳар бир бармоғига құғирчоқлар кийдирилади (“Ташқы күриниш” мавзуси үтилгандан болалар үzlари бармоққа кийиладиган құғирчоқларни ясашлари мумкин). Болалар бармоқларини күрсатған ҳолда чет тилида шеърни үқийдилар:

инглиз тили	немис тили	француз тили
<i>This is my mother.</i>	<i>Mein Opa heißt Hans.</i>	<i>C'est ma mère.</i>
<i>This is my father.</i>	<i>Mein Vater heißt</i>	<i>C'est mon père.</i>
<i>This is my brother</i>	<i>Franz.</i>	<i>C'est mon frère Paul.</i>
<i>Paul.</i>	<i>Meine Mutter heißt</i>	<i>C'est ma tante.</i>
<i>This is my aunt.</i>	<i>Renate.</i>	<i>C'est mon oncle.</i>
<i>This is my uncle.</i>	<i>Meine Schwester heißt</i>	<i>Comment je les aime tous.</i>
<i>How I love them all.</i>	<i>Beate.</i>	
	<i>Meine Oma heißt</i>	
	<i>Ottolie.</i>	
	<i>Das ist meine Familie.</i>	

Мақсад: коммуникатив ва тинглаб тушуниш күнікмаларини ривожлантириш.

Үйин қоидаси: Болалар бир-бирларини құлларидан ушлаб доира ҳосил қиладилар. Ёнларидаги қүшниларига қараб бир нечта яхши сүзларни айтадилар, бирон нарса учун миннатдорчилік билдирадилар: *You are my friend., You are very good., Your eyes are kind./Du bist mein Freund., Du bist sehr gut, Deine Augen sind sehr schön./ Vous êtes mon ami, Vous êtes très bon, Vos yeux sont aimables* ва бошқалар. Мақтөв (комплимент) айтилаётган бола эса қүйидагича жавоб қайтаради: *Thank you/Danke schön/ Merci!*

Агар бола комплимент қилишга қийналса үқитувчи унга ёрдам беради ва үзи боланинг ўрнига комплимент қиласы.

Мақсад: коммуникатив ва тинглаб тушуниш күнікмаларини ривожлантириш.

Керакли жиҳозлар: 2 та құғирчоқ ва құғирчоқлар учун 2 та кийимлар түплами (қоғоздан ясаса ҳам бўлади) (Иловага қаранг, 59 бет).

Үйин қоидаси: Үйинда иккита гурӯҳ иштирок этади. Уларга құғирчоқларни кийинтириш вазифаси берилади ва кийинтириш жараёнида болалар кийимларни номини чет тилида айтишлари керак бўлади. Масалан: *She has a blouse on. She has a dress on. She has a skirt on./ Sie hat die Bluse an. Sie hat das Kleid an. Sie hat den Rock an/ Elle a*

une blouse. Elle a une robe. Elle a une jupe ва бошқалар. Энг кўп жумлаларни тўғри тузади олган гурух ғалаба қозонади.

Мақсад: коммуникатив ва тинглаб тушуниш кўнилмаларни ривожлантириш.

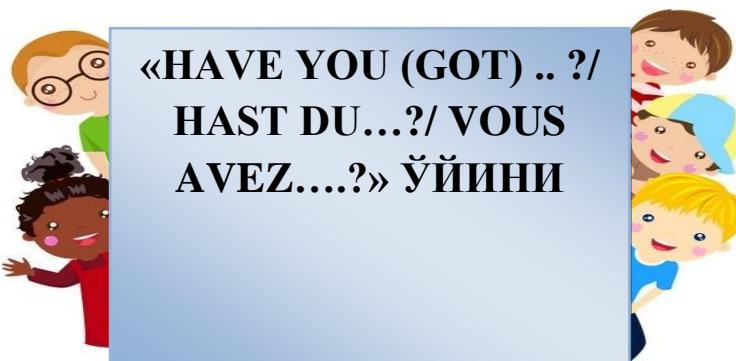
Ўйин қоидаси: Болалар ҳайвонлар рўлини ўйнайдилар. Ўйинда иштирок этаётган ҳамма болалар доира бўлиб стулда ўтирадилар. Ўқитувчининг (ўйин бошловчисининг) ўнг томонидаги стул бўш қолдирилади. Ўқитувчи ўйин сўзларини айтиб ўқувчилардан бирини исмини айтиб чақиради. Исми айтиб чақирилган бола ўқитувчидан қайси ҳайвон тимсолида унинг ёнига бориши кераклигини сўрайди ва ўқитувчи айтган ҳайвон тимсолида ўқитувчининг ёнига бориб ўтиради. Ўйин шу тариқа давом этади. Ўйин мусиқа садоси остида олиб борилиши ҳам мумкин.

инглиз тили	немис тили	француз тили
T: My right, right place is free, And I want to see ... (Name) here.	L: Mein rechter, rechter Platz ist frei, Dann wünsche ich mir... (Name) herbei.	I.: Mon droit, Place de droit est vide Maintenant je voudrais à mon droit ... (
P: Like who must I come?	Sch: Als was soll ich kommen?	E.: Prénom) venir.
T: Like a ... (Animalname)	L: Als ... (Tiername)	E.: Comme quoi je peux venir au près de toi ? I.: Comme... (Le nom de l'animal)

Мақсад: коммуникатив ва тинглаб тушуниш күнімаларини ривожлантириш.

Ўйин қоидаси: *to have/ haben/ avoir* феъли “Button”/ “Knöpfchen”/ “Bouton” ўйинида яхши ўзлаштирилади. Ҳамма ўқувчилар құлларини қайиқча қилиб доира шаклида туришади. Ўйин бошловчиларидан бири тугмачани ҳеч кимга сездирмай болаларнинг бирини құлиға солиб құяды ва иккинчи ўйин бошловчиси тугмача кимнинг құлида эканлигини топиши керак. Иккинчи бошловчи ҳар бир болага қүйидагича мурожаат қиласы: *Button, button! Have you a button?/ Knöpfchen Knöpfchen! Hast du das Knöpfchen? / Avez-vous un bouton?* ва *No!/Nein!/Non!* деган жавобни эшитади, кейин худди шу савол билан бошқа болаларга ҳам мурожаат қиласы. Бошловчи тугмача кимнинг құлидагини топгунга қадар ўйин давом этади. Бошловчи фақат юқорида келтирілған сўзлардан фойдаланиши мумкин. Бу ўйин болаларни нутқини ривожлантиришга қаратылған.

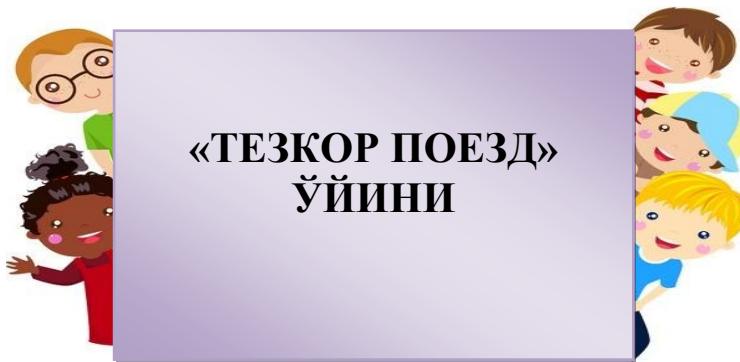
Мақсад: коммуникатив ва тинглаб тушуниш күнімаларини ривожлантириш.

Керакли жиҳозлар: Турли ўйинчоқ ҳайвончалар керак бўлади.

Ўйин қоидаси: Ўқувчиларга стол устига қўйилған бир қатор ўйинчоқ ҳайвончаларга синчиклаб қараб уларни эслаб қолиш кераклиги

айтилади. Кейин ўқувчилар орқага қараб турадилар ва шу пайт бошловчи ҳайвончалардан бирини орқасига беркитади. Ўқувчилар олдилариға ўгириладилар ва савол берадилар: *Have you got a fox?, Have you got a rabbit? /Hast du den Fuchs?, Hast du das Kaninchen?/ Avez-vous un renard ? Avez-vous un lapin?*. Болалардан бири қайси ҳайвон йўқолганини айтмагунча савол берилади ва беркитилган ҳайвонни номини айтган ўқувчи бошловчи ўрнини эгаллайди.

Мақсад: коммуникатив ва тинглаб тушуниш кўникмаларини ривожлантириш.

Ўйин қоидаси: *to have* феъли ишлатиладиган қийинроқ жумлаларни яхши ўзлаштиришда “Тезкор поезд” ўйини ёрдам беради. Ўқитувчи кейинги сатрларда мисол сифатида келтирилган гапларни секин айтишни болалардан сўрайди. Масалан: *I have a book in my hand/ Ich habe ein Buch in meiner Hand/J'ai un livre dans mon main*. Бир оз муддатдан сўнг ўқитувчи поезд тезликни ошираётганини айтиб ўқувчиларни огоҳлантиради ва гапларни тез суръатда айтишни бошлайди. Ўқувчилар ҳам “поезддан” ортта қолмаслик учун айтилган гапларни тез қайтарадилар.

Мақсад: коммуникатив ва тинглаб тушуниш кўникмаларини ривожлантириш.

Үйин қоидаси: “Комментатор” үйини Present Progressive (Хозирги давомий замон)даги гап структураларини ўрганишга ёрдам беради. Ўқувчилар навбат билан карточкада кўрсатилган ҳаракатларни пантомима ёрдамида кўрсатадилар, қолган ўқувчилар эса бу хатти-ҳаракатларни чет тилида изохлайдилар. Энг кўп карточкани қўлга киритган ўқувчи ғолиб бўлади.

Ўйиннинг биринчи кўриниши

Мақсад: коммуникатив ва тинглаб тушуниш кўнилмаларини ривожлантириш.

Ўйин қоидаси: Ўқитувчи болаларга *Stand up! Sit down! Steht euch! Setzt euch! / Levez-vous! Asseyez-vous!* – деб кўрсатма беради ва кўрсатмаларига мос ҳаракатларни бажаради. Лекин ўқитувчининг ҳаракатлари ҳар бир кўрсатмаларига мос бўлиши шарт эмас. Ўқувчилар эса аксинча барча ҳаракатларни ўқитувчининг кўрсатмаларига мувофиқ бажаришлари шарт. Ўқувчилардан қайси бири ўқитувчи бажарган нотўғри ҳаракатни такрорласа ўйинда мағлуб бўлади. Энг эътиборли ўқувчи ўйинда ғолиб бўлади. Бу ўйиндан кичик жисмоний тарбия сифатида фойдаланиш мумкин.

Ўйиннинг иккинчи кўриниши

Ўйин қоидаси: Ушбу ўйиннинг яна бир кўриниши мавжуд. Бунда ўқувчилар ўқитувчининг кўрсатмаларини эмас, балки илтимосларини бажаради. Масалан, қуйидаги иборани эшитганда ўрнидан туриш керак бўлади: *Stand up, please! / Steht euch, bitte! / Levez-vous, s'il vous plaît,* лекин - “*Stand up! / Steht euch! / Levez-vous!*” иборасини эшитганда ҳаракатланмаслик керак, чунки бу ерда *please! / bitte! / s'il vous plaît!* илтимос қилиш формаси қўлланилмаган.

Мақсад: коммуникатив ва тинглаб тушуниш күнікмаларини ривожлантириш.

Ўйин қоидаси: Ўқитувчи предметларга құли билан ишора қилиб үқувчилардан қуйида айтилған вазифани бажаришни сұрайди: *Point to the door (window, desk, etc.)/ Zeigt die Tür(das Fenster, die Tafel, usw)/ Montrez-vous la porte (la fenêtre, le bureau, etc.)*, лекин баъзіда айтилған вазифага мос предметларга ишора қилмайды ва үқувчиларни чалғитишига ҳаракат қиласы. Ўқувчилар эса дикқатларини жамлаб адашмасликка ҳаракат қиласылады. Кимки адашса ўйиндан чиқады. Энг дикқатли үқувчи ғалаба қозонади.

Мақсад: коммуникатив ва тинглаб тушуниш күнікмаларини ривожлантириш.

Ўйин қоидаси: Ўқитувчи үқувчини ёнига чақиради ва күрсатма беради: *Go to the door! (Take the pen! Touch the wall!, etc.)/ Geh mal zur Tür (Nimm den Bleistift! Fass die Wand an!)/ Allez à la porte! (Prenez le stylo! Touchez le mur! etc)*. Робот «сигнални ушлаб олади» ва күрсатмаларни бажаради.

«ЧОПҚИРЛАР» ҮЙИНІ

Мақсад: коммуникатив ва тинглаб тушуниш күнінің миссиясынан алынған.

Үйин қоидаси: Жисмоний тарбия сифатыда фойдаланиш мүмкін. Үқитувчи 2 та ўқувчини өзгөттерді. Үқитувчи күрсатма беради: *Run to the door!// Lauf zur Tür!// Courez à la porte!*, болалар ким үзарға үйнайдылар, яни эшик олдига бириңчи бўлиб боришига ва эшикка бириңчи бўлиб тегишига ҳаракат қиласылар, кейин бошқа күрсатмалар берилади: *Run to the teacher, etc// Lauf zum Lehrer, usw// Courez au près de l'enseignant! etc*. Ким күрсатмаларни анықташып, тез бажарса ўша ўқувчи ғолиб бўлади.

«РАҚАМЛАР» ҮЙИНІ

Мақсад: коммуникатив ва тинглаб тушуниш күнінің миссиясынан алынған.

Керакли жихозлар: рақамлар ёзилган карточкалар (Иловага қаранг, 60-61 бет)

Үйин қоидаси: Бошловчы (үқитувчи ёки ўқувчилардан бири) қўлида бирон рақам ёзилган карточкани беркитилган ҳолатда ушлаб туради. У бириңчи ўқувчидан сўрайди: *How many?/Wie viel?// Combien?*, ўқувчи бирон рақамни айтади. Агар айтилган рақам карточкадаги рақамдан кўпроқ бўлса, бошловчы *Less!// Weniger!, Moins!* деб айтади, агар кам

бўлса- *More! /Mehr!/ Plus!* дейди. Тўғри рақамни айтган ўкувчи бошловчи бўлади.

Мақсад: коммуникатив ва тинглаб тушуниш кўникмаларини ривожлантириш.

Ўйин қоидаси: Болалар доира шаклида туриб оладилар. Ўқитувчи болаларни биринчилар ва иккинчиларга ажратади. Кейин қуидаги кўрсатмани беради: *All number ones cross the circle as a bird/ Alle Eins gehen wie Vogel durch den Kreis / Tous les premiers traversent le cercle comme les oiseaux*. Биринчи рақамли болалар доирани қуш каби қанот қоқиб кесиб ўтадилар ва ўйин шу тариқа давом этади.

Эслатма: бу ўйинни бошқа ҳайвонларни номидан фойдаланган ҳолда ҳам ўйнаш мумкин.

Мақсад: коммуникатив ва тинглаб тушуниш кўникмаларини ривожлантириш.

Ўйин қоидаси: Ўқитувчи болаларга қофиядош сўзлар расми туширилган иккита карточкани кўрсатади, масалан: *Pen-Man, Frog-Dog, Boy-Toy/ Bunt-Hund, rot- Brot/*. Болалар шеърнинг охирги иккита

қаторидаги тағига чизилган сўзларни суратдаги сўзлар билан алмаштирадилар.

инглиз тили	немис тили
<i>One and Two and Three and Four</i>	<i>Eins und zwei und drei und vier</i>
<i>I am sitting on the floor,</i>	<i>Ich und du, wir malen <u>hier</u></i>
<i>I am playing with the <u>ball</u></i>	<i>Im Garten sehen wir <u>ein Tier</u></i>
<i>And a little pretty <u>doll</u>.</i>	

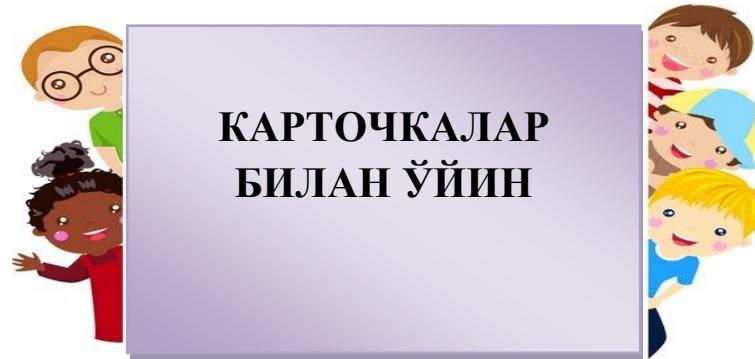

Мақсад: коммуникатив ва тинглаб тушуниш кўникмаларини ривожлантириш.

Керакли жиҳозлар: Юмшоқ коптокча.

Ўйин қоидаси: Ўйинни ҳар қандай мавзуда ҳам ўйнаш мумкин. Болалар доира бўлиб турадилар. Ўқитувчи ўқувчилардан бирига коптокни отади ва мавзу бўйича бирон бир сўзни чет тилида ёки рус, ўзбек тилида айтади. Ўқувчи коптокни илиб олади ва ўқитувчи айтган сўзни чет тилидаги эквивалентини айтади ва коптокни ўқитувчига қайтаради. Ўқитувчи коптокни бошқа ўқувчига отади ва янги сўзни айтади.

инглиз тили	немис тили	француз тили
T.: Копток.	L: Копток.	I: Копток.
P1.: A ball.	Sch1: Der Ball.	E.: un ballon.
T.: Машина.	L: Машина.	I: Машина.
P2.: A car. ҳоказо.	Sch2: Das Auto. etc.	E.: une voiture etc.

Мақсад: коммуникатив ва тинглаб тушуниш кўнималарини ривожлантириш.

Керакли жиҳозлар: рақамлар/ҳайвонлар/кийимлар/мевалар ва бошқаларнинг расмлари туширилган карточкалар (Иловага қаранг 60, 61, 62, 66, 68 бетлар).

Ўйин қоидаси: Ўйинда иккита команда иштирок этади. рақамлар/ҳайвонлар/кийимлар/мевалар ва бошқаларнинг расмлари туширилган карточкалар стол устига қўйилади. Стол олдига иккала командадан биттадан иштирокчи келади. Ўқитувчи бирон бир рақамлар/ҳайвонлар/кийимлар/мевалар номини чет тилида айтади. Ўйинчиларнинг вазифаси керакли карточкани тезроқ топишдан иборат. Энг кўп карточка тўплаган команда ғолиб бўлади.

Мақсад: коммуникатив ва тинглаб тушуниш кўнималарини ривожлантириш.

Ўйин қоидаси: Ўқитувчи (ёки болалардан бири) “*Let's fly, fly, fly. Nose/ Wir fliegen fliegen fliegen. Nase/ Volons, volons. Le nez*” деб айтади. Болалар қушлар каби қанот қоқадилар. “*nose*” сўзини эшитганларида бурунларини ушлашлари керак бўлади. Сўзни тушунмаган ва хатога йўл қўйган ўқувчи ўйинни тарқ этади.

инглиз тили**немис тили****француз тили**

T.: Let's fly, fly. Nose. Let's fly, fly, fly. Face. Ba бошқалар.

Wir fliegen fliegen fliegen. Nase

Volons, volons, volons, volons,

Le nez.

etc.

Gesicht, usw. Le visage. etc.

Мақсад: коммуникатив ва тинглаб тушуниш күнікмаларини ривожлантириш.

Үйин қоидаси: Ўқувчилар ярим доира шаклини хосил қиласылар. Ўқитувчи ўқувчилардан бирига коптокни ота туриб күрсатма ва савол беради. Ўқувчи күрсатмани бажаради ва саволга жавоб беради ва коптокни ўқитувчига қайтаради. Ўқитувчи коптокни бошқа ўқувчига отади ва юқорида айтиб ўтилғанларни тақрорлайди. Күрсатмаларни тушунмаган ва бажара олмаган ўқувчилар үйинни тарқ этадилар. Үйин охирегача қолган ўқувчи ғолиб бўлади.

инглиз тили**немис тили****француз тили**

T: Turn to the right. L: Nach links Tournez à gauche!
Are you turning to the right? Bist du nach links abgebogen?
P1: Yes, I am. Sch: Ja.

Avez-vous tourné à gauche ?
gauche ?

E.: Oui.

Мақсад: коммуникатив ва тинглаб тушуниш күнімаларини ривожлантириш.

Керакли жиҳозлар: мевалар расми туширилган карточкалар (Иловага қаранг, 66 бет)

Ўйин қоидаси: Ўқитувчи ҳар бир боланинг қулоғига битта мевани номини айтади ёки мева расми туширилган карточни беради. Иккита боғбон чақирилади. Улар навбатма-навбат меваларнинг номини айтадилар, қайси ўқувчидаги мева номи айтилса ўша ўқитувчи ўз боғбонининг ёнига бориб туради. Энг кўп меваларни тўплаган боғбоннинг гуруҳи ғалаба қозонади.

Мақсад: коммуникатив ва тинглаб тушуниш күнімаларини ривожлантириш.

Ўйин қоидаси: Ҳар бир командадан биттадан иштирокчи доскага чиқади. Доска икки қисмга ажратилиб, иккала тарафига ҳам бир ҳил рақамлар олдиндан ёзиб қўйилган бўлиши керак. Бошловчи чет тилида рақам айтади, доскадаги иштирокчилар рақамни топиб тезда рангли бўр билан рақамни доира ичига оладилар. Кўпроқ рақамни белгилаган иштирокчи ғолиб бўлади.

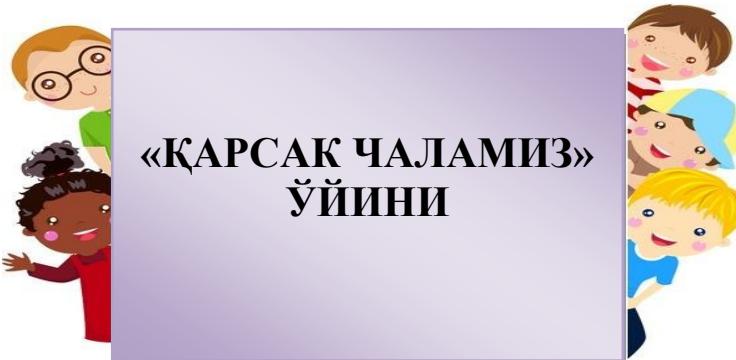

Мақсад: коммуникатив ва тинглаб тушуниш күнікмаларини ривожлантириш.

Ўйин қоидаси: Ўқувчи күзларини юмган ҳолда ҳайвон расмини чизади. Бошловчи эса ҳайвоннинг асосий тана қисмларини айтиб туради.

инглиз тили	немис тили	француз тили
<i>Draw a head, please.</i>	<i>Zeichne den Kopf, bitte.</i>	<i>Dessinez une tête, s'il vous plaît.</i>
<i>Draw a body, please.</i>	<i>Zeichne den Körper, bitte.</i>	<i>Dessinez un corps, s'il vous plaît.</i>
<i>Draw a tail, please.</i>	<i>Zeichne den Schwanz, bitte.</i>	<i>Dessinez une queue, s'il vous plaît.</i>

Агар расм яхши чизилса, ўша команда 5 баллни қўлга киритади.

Мақсад: коммуникатив ва тинглаб тушуниш күнікмаларини ривожлантириш.

Ўйин қоидаси: Иккита гурух аъзолари доира шаклида туриб олишади. Бошловчи доира марказида туриб уй ҳайвонлари ва йиртқич ҳайвонлар номини аралаштириб чет тилида айтади. Болалар йиртқич ҳайвон номини эшитганларида бир марта қарсак чаладилар, уй ҳайвони

номини эшитганларида эса икки марта қарсак чаладилар. Хато қилган бола ўйинни тарк этади. Қайси гурух иштирокчилари кўп бўлса ўша гурух ғолиб бўлади.

Ўйиннинг биринчи кўриниши

Мақсад: коммуникатив ва тинглаб тушуниш кўникмаларини ривожлантириш.

Керакли жиҳозлар: йил фасллари акс этган расмлар (Иловага қаранг, 67 бет)

Ўйин қоидаси: Доскада йил фасллари акс этган суратлар осилади. Болалар қайси йил фасли хақида гап бораётганини топишлари лозим. (дискда йил фасллари хақида қисқа матнлар ёзилган бўлиб, улар товушли фонлар билан бойитилган, масалан: қушларнинг куйлаши, ёмғирнинг товуши ва бошқалар).

Ўйиннинг иккинчи кўриниши

Ўйин қоидаси: Ўқитувчи ўқувчилардан бирига фасллардан бири хақида ўйлашни ва уни пантомима орқали кўрсатиб беришини айтади (овоз ва товушларни чиқармасдан). Қолган ўқувчилар эса топишга ҳаракат қиласидилар. Фасл номини тўғри топган ўқувчи ғолиб бўлади. Масалан:

ИНГЛИЗ ТИЛИ

немис тили

француз тили

T: It is cold. It is white. I ski. I skate. I throw snowballs

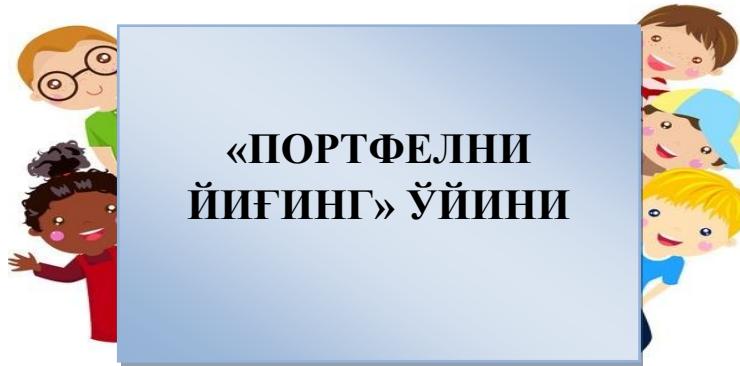
P: Is it spring? Is it winter?

L: Es ist kalt. Es ist Weiß. Ich laufe Ski. Ich laufe Schlittschuhe. Ich spiele Schneeball.

Sch: Ist es Frühling? Ist es Winter?

P: Il fait froid. Il est blanc. Je fais du ski. Je fais du roller. Je lance des boules de neige.

E: Est-ce le printemps? Est-ce l'hiver?

Мақсад: коммуникатив ва тинглаб тушуниш күнімаларини ривожлантириш.

Ўйин қоидаси: Ўйинда синфдаги барча ўқувчилар қатнашадилар. Доскага истовчилар чиқадилар. Ўқитувчи: “Буратино мактабга бориши учун портфелини йиғиштиришга ёрдамлашайлык” деб айтади. Ўқувчи стол устида турған ўкув қуролларини бирма бир портфелга солар экан уларнинг номини уларинг номини чет тилида айтади: *This is a book. This is a pen (pencil, pencil-box)/ Das ist ein Buch. Das ist ein Kugelschreiber (Bleistift, Federmappe)/ Il s'agit d'un livre. Il s'agit d'un stylo (crayon, crayon - boîte)*.

Келгусида ўқувчилар қўллариға олган предметларни қисқача тасвиrlайдилар:

This is a book. This is an English book. This is a very nice book./ Das ist ein Buch. Das ist ein deutsches Buch. Dieses Buch ist sehr gut./ Il s'agit d'un livre. C'est un livre en anglais. C'est un très beau livre.

Мақсад: коммуникатив ва тинглаб тушуниш күнімаларини ривожлантириш.

Ўйин қоидаси: Дарс бошида ўқитувчи томонидан ўқувчиларга ўйинда айтиладиган сўзлар ўргатилади. Ўқувчилардан бири ўқитувчи ролини

ўйнайди. У синфга киради, ўқувчилар билан саломлашади, ўзини таниширади ва ўқувчиларнинг “исми”ни сўрайди, ўқитувчи чет тилида гапиради. («Ўқитувчи» санаш орқали танланади – *How many zebras, Can you see? Mummy, daddy, baby – One, two, three!, If you guess, Say «yes», If you don't know, Say «no», If you doubt, Go out!/ Ich und du, Bäckers Kuh, Müllers Esel, der bist du., Ene, Meine muh und raus bist du!/ Bonjour, Nadine Comment ça va? Merci, Catherine Comme ci, comme ça., Un, deux, trois, Un petit soldat, Quatre, cinq, six, Fait un exercice*) Жуфтликдаги ўйин. Ҳар бир ўқувчига бармоқقا кийдириладиган кичик қўғирчоқ берилади, қўғирчоққа хорижий исм ўйлаб топади. У партадош қўшнисининг қўғирчоғи билан саломлашади ва ўзининг исмини айтади. Қўшнисининг қўғирчоғи ҳам саломлашади ва исмини айтади (сухбат қўғирчоқлар орасида бўлади).

Ўйиннинг биринчи кўриниши

Мақсад: Коммуникатив ва тинглаб тушуниш кўнималарини ривожлантириш.

Ўйин қоидаси: Бошловчи болаларга орқаси билан туради. Синфдан бир ўқувчи бошловчининг орқасига бориб бошқача товуш билан бошловчинин исмини ва: *Good morning,...!/ Guten Tag, ...!/ Bonjour, ...!* деб айтади. Бошловчи ўйинчининг исмини топиш учун қуйидаги саволларни беради: *Is it...?/Ist das ...?/ C'est* Синф жўр бўлиб жавоб беради: *No, it is not...!, Yes, this is...! /Nein, das ist nicht ...!, Ja, das ist ...!/ Non, ce n'est pas!, Oui, c'est ...!*

Ўйиннинг иккинчи кўриниши

Мазкур қадимий ўйин немис ва рус халқлари орасида жуда машхур бўлиб, унинг турли кўринишлари мавжуд. Бу ўйиннинг Германия кенг тарқалган тури «Jacob und Marie» деб номланади.

Қатнашчилар, бир-бирларини қўлларидан ушлаб доира хосил қиласдилар. Иккита алоҳида танланганлар (қура асосида танланади) доиранинг ўртасига турадилар. Улардан бири - «Jacob», иккинчиси - «Marie». Уларнинг кўзлари боғланади. «Jacob» ва «Marie» бир неча марта турган жойларида айланадилар ва «Jacob» «Marie»ни қидиришини бошлайди. «Jacob» қидириш жараёнида *Maria, where are you?/Marie, wo bist du?/ Marie, où êtes-vous?* деб сўрайди. «Marie» эса доира ичида югуриб - *I am here!// Ich bin hier!// Je suis ici!* – деб жавоб беради (ёки қўнғироқчани жиринглатади) – ва «Jacob» тутиб олмаслиги учун ўз жойидан тезда қочиб кетади. Агар « Jacob» «Marie»ни тутиб олса, улар ролларини алмашадилар ёки янги иштирокчилар танланади.

Мақсад: коммуникатив ва тинглаб тушуниш кўникмаларни ривожлантириш.

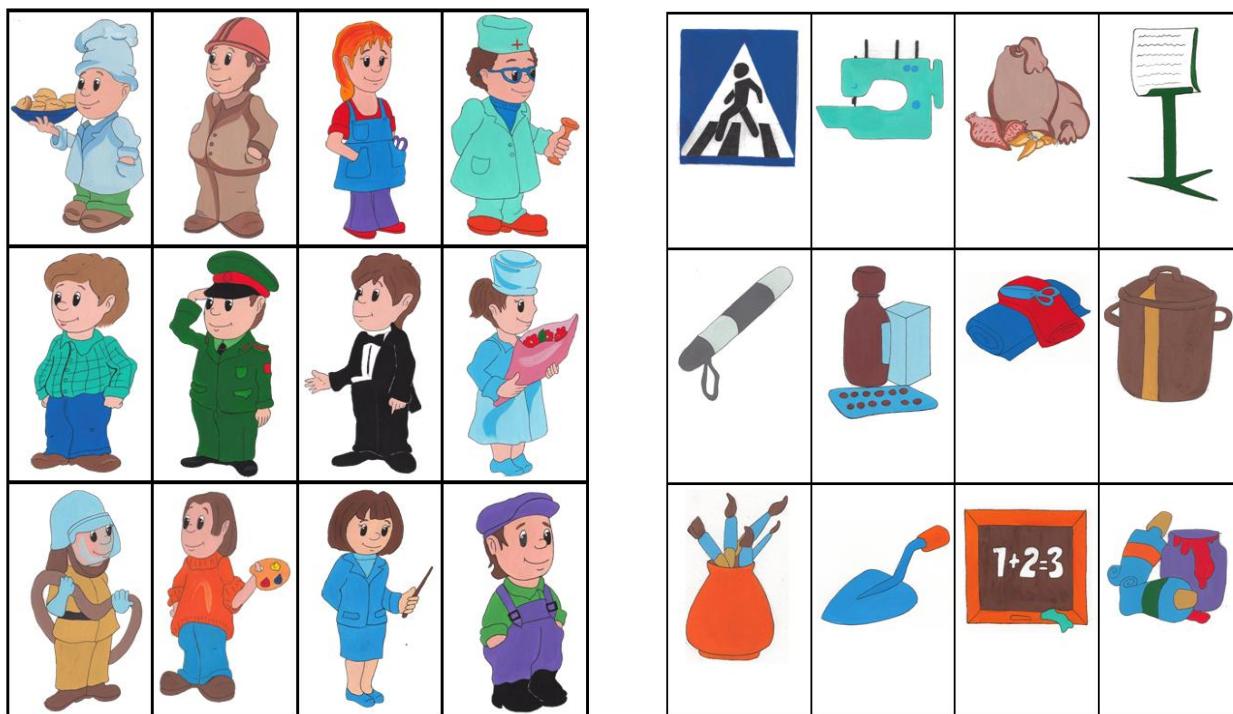
Ўйин қоидаси: Ўқувчилардан бири доскага чиқиб, синфга орқасини ўгириб туради. Ўқитувчининг ишорасига биноан ўқувчилардан бири секинлик билан доскада турган ўқувчининг елкасига тегади ва аста жойига ўтиради. Доскада турган ўқувчи ўртоқларига қараб туриб олади ва унинг елкасига қўл теккизган синфдошини қўйидаги саволни бериб қидиради: *Is it...?/ Ist das...?/ Est-ce..?.* Ўқувчилар жўр бўлиб қўйидагича жавоб берадилар: *No, it is not...!/Nein, das ist nicht...!/ Non, ce n'est pas... ёки Yes, this is.../ Ja, das ist...! Oui, c'est!* Агар доскадаги ўқувчи З марта уринишда кимлигини топа олмаса чет тилида ўрганган қўшиғи ёки тез айтишни айтиб беради. Сўнг бошқа ўқувчи доскага чиқади.

Мақсад: Коммуникатив ва тинглаб тушуниш күнікмаларини ривожлантириш.

Керакли жиҳозлар: Турли соҳа вакиллари расми тусирилган карточкалар (Иловага қаранг, 63-64 бетлар)

Ўйин қоидаси: Ўйин бошланишидан олдин карточкаларни чизик бўйлаб кесинг. Ўйинни ҳам индивидуал ҳам кичик гурухларда ўйнаш мумкин. Болага турли касб эгалар акс этган катта карта кўрсатилади (милиционер, ўқитувчи, шифокор, ошпаз, тикувчи, ўт ўчирувчи, фермер ва бошқалар). Масалан:

Бошловчи турли соҳаларда фойдаланиладиган предметлар расми тусирилган кичик карточкалардан бирини кўрсатади. Бола чет тилида предмет номини айтиши, қайси касб эгасига тегишли эканини

аниқлаши ва у карточкани тегишли касб эгасининг устига қўйиши керак. Карталарини энг чақон ва тўғри ёпиб бўлган бола ғолиб бўлади.

Мақсад: коммуникатив ва тинглаб тушуниш кўнилмаларини ривожлантириш.

Керакли жиҳозлар: рақамлар ёзилган карточкалар (Иловага қаранг, 65 бет)

Ўйин қоидаси: Ўқувчиларга 1дан 12гача бўлган рақамлар ёзилган 6та карточкалар тарқатилади. Масалан:

3	6	9	2	4	1	11	8	5	10
---	---	---	---	---	---	----	---	---	----

Ўқитувчи чет тилида рақамларни тез айтади. Ўқувчилар эшитган рақамларини беркитиб борадилар ва кимнинг партасида хамма 6та карточка беркитилган бўлса, ТОМБОЛА! деб бақиради. Бу ўша ўқувчи ғолиб бўлганини билдиради.

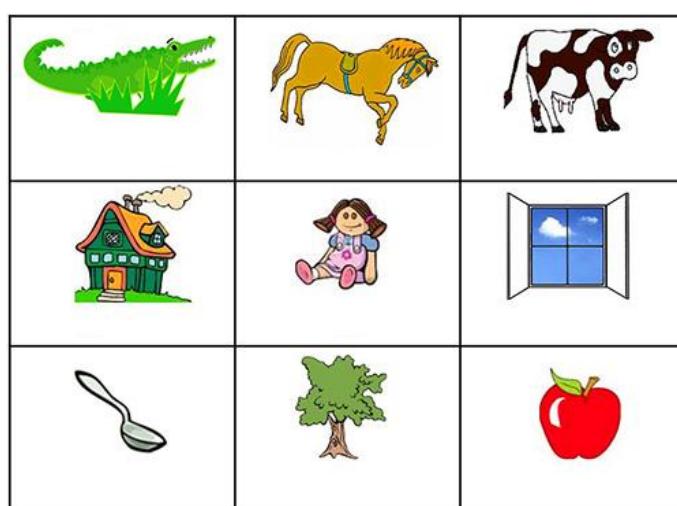

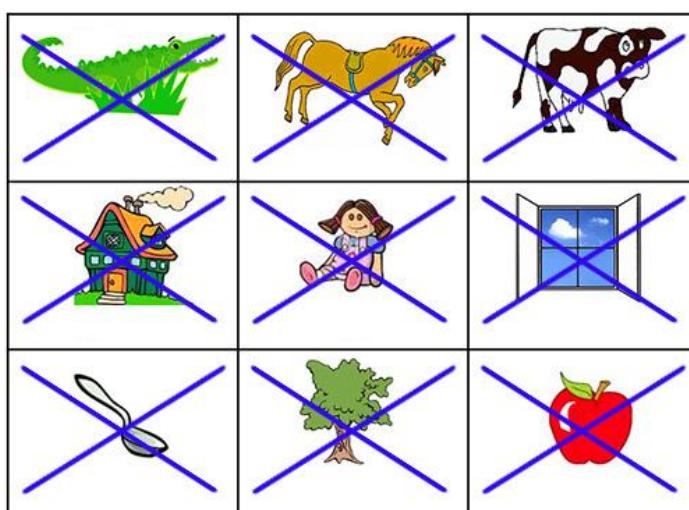
Мақсад: коммуникатив ва тинглаб тушуниш күнімаларини ривожлантириш.

Керакли жиһозлар: турли расмлар тасвирланған карточкалар (Иловага қаранг, 62, 66, 68 бетлар)

Үйин қоидаси: Ҳар бир иштирокчига түғри түртбұрчак шаклидаги 9 та карточка берилади. Ҳар бир карточкада мавзуга оид расмлар бўлиб, улар ҳайвонлар, тана қисмлари, кийимлар, бинолар ва бошқа бир қатор мавзуларга оид расмлар бўлиши мумкин. Ҳамма иштирокчиларнинг карточкалари бир ҳил бўлиб ҳар бир иштирокчи ўз карточкаларини ўзи хохлаган тартибда жойлаштиради, натижада ҳаммада ҳар хил жойлашади. Масалан:

Кейин бошловчи иштирокчилардаги предметлар номини секинлик билан чет тилида айтишни бошлайди ва айтган предмет расми туширилған карточкани юқорига күтаради. Ўқувчилар эса ўша карточкани белгилаб құядылар. Қайси ўқувчи биринчи бўлиб ҳамма карточкаларни белгилаб бўлган бўлса “БИНГО” деб бақириши керак ва шу ўқувчи ўйинда ғолиб бўлади. Масалан:

«БИЗНИ ЎРАБ ТУРГАН РАНГЛАР» ЎЙИНИ

Мақсад: коммуникатив ва тинглаб тушуниш кўникмаларини ривожлантириш.

Ўйин қоидаси: Ўқитувчи чет тилида рангларни айтади, ўқувчилар эса атрофдаги нарсалар ёки кийимларидан ўша рангни топиб кўрсатишлари керак бўлади.

«КИМДА КЎПРОҚ?» ЎЙИНИ

Мақсад: коммуникатив ва тинглаб тушуниш кўникмаларини ривожлантириш.

Ўйин қоидаси: Ўқитувчи бирон предмет расми туширилган карточкани ўқувчиларга кўрсатади, ўқувчилар эса предметнинг чет тилидаги номини айтадилар. Ўқувчилар ҳар бир тўғри айтилган жавоб учун битта жетонни қўлга киритадилар. Ўйин охирида ҳар бир ўқувчининг жетонлари хисобланади. Энг кўп жетон тўплаган ўқувчи ғолиб бўлади.

Мақсад: коммуникатив ва тинглаб тушуниш күнімаларини ривожлантириш.

Керакли жиҳозлар: Мазкур ўйин учун турли предметларни расми туширилган ёрқин рангли колажлардан иборат плакат керак бўлади.

Ўйин қоидаси: Ўқувчилардан бири плакатдан бирон-бир предметни танлайди, қолганлар эса у қайси предметни танлаганини топишга ҳаракат қиласидилар. Ўқувчилар танланган предметни топиш учун унинг ранги, шакли, катта-кичиклиги хақидаги турли саволларни чет тилида берадилар (агар чет тилида савол бериш қийинлик қилса, саволларни она тилида ҳам берса бўлади). Предметни танлаган ўйинчи эса *No-Yes/Ja-Nein / Oui-Non* деб жавобрди.

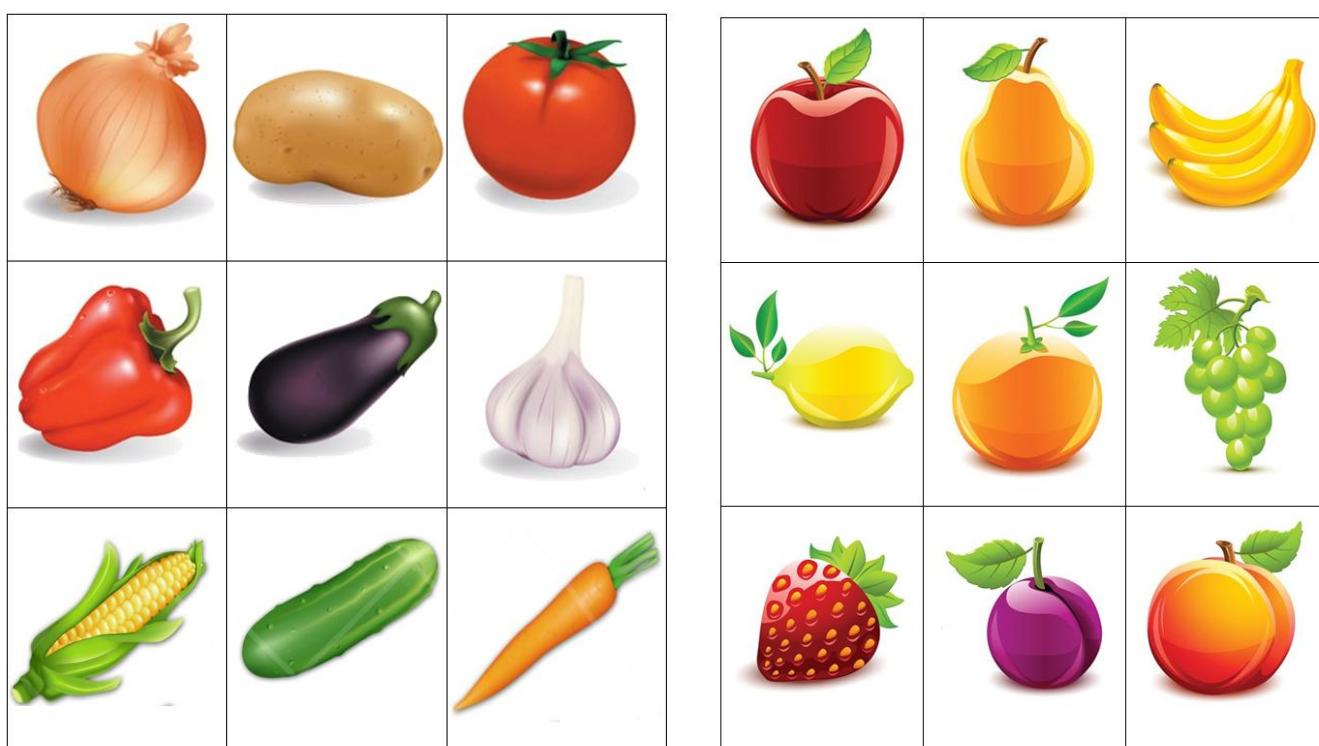
Мақсад: коммуникатив ва тинглаб тушуниш күнімаларини ривожлантириш.

Керакли жиҳозлар: Турли сабзавотлар ва меваларнинг сурати туширилган карточкалар (Иловага қаранг 62, 66 бетлар)

Ўйин қоидаси: Карточкаларни икки нусхадан чиқаринг, 2 нусха катта карточкалар, 2 нусха кичик ҳажмдаги карточкалар. Катта ҳажмдаги карточкалар тушурилган қофозни қирқиб икки нусхага ажратинг, ҳар бирида 6 та катта карточкалар жойлашган бўлсин. Кичик ҳажмдаги карточкалар расми тушурилган қофозни алоҳида карточкаларга ажратинг, уларнинг умумий сони 36 та бўлиши керак.

Ўйинда 1 тадан 6 тагача иштирокчи қатнашиши мумкин. Ҳар бир болага 6 тадан карточка берилади. Болаларнинг олдига катта карточкалар қўйилади. Кичик карточкалар бошловчининг қўлида туради. Бошловчи кичик карточкалар орасидан биронтасини олади ва унинг номини баланд овозда айтади, болалар эса катта карточкалар орасидан айтилган суратни қидирадилар ва кўлларидағи кичик карточка билан унинг катта карточкадаги нусхасини беркитадилар. Кимки катта карточкаларни ўзидаги кисчик карточкалар билан беркитса ғолиб бўлади. Масалан:

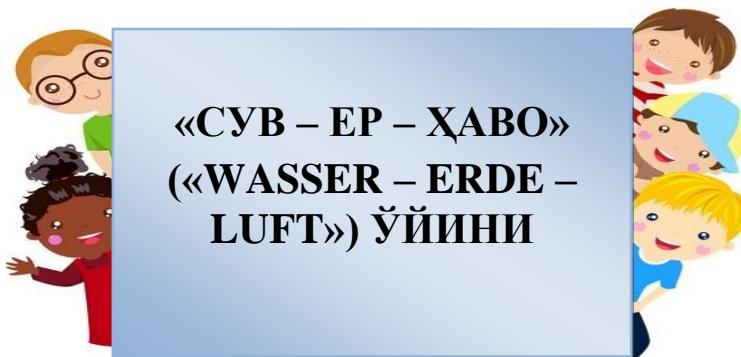
Мақсад: коммуникатив ва тинглаб тушуниш кўнилмаларини ривожлантириш.

Ўйин қоидаси: Болалар доира бўлиб стулда ўтирадилар (стулларнинг миқдори ўйинчилар сонидан битта кам бўлиши керак). Ҳар бир болага

мева номи берилади. Бошловчи доира марказида туради ва 2 та меванинг номини баланд овозда айтади. Номи айтилган мевалар жойларини алмаштирадилар, бошловчи ҳам бўш ўринлардан бирини эгаллашга ҳаракат қиласи. Жойсиз қолган ўқувчи бошловчи ўрнини эгаллайди. Агар «FRUIT SALADE /OBSTSALAT/ SALADE DE FRUIT» сўзи жарангласа ҳамма ўқувчилар жойларини алмашишлари керак бўлади.

Бу ўйинни бошқа турли мавзуларда ҳам ўйнаш мумкин, масалан: *Transports, Animals, Vegetables, Dish etc./ Verkehrsmittel, Tiere, Gemüse, Geschirr usw./ Les transports, les animaux, les légumes, la vaisselle.*

Мақсад: коммуникатив ва тинглаб тушуниш кўникмаларини ривожлантириш.

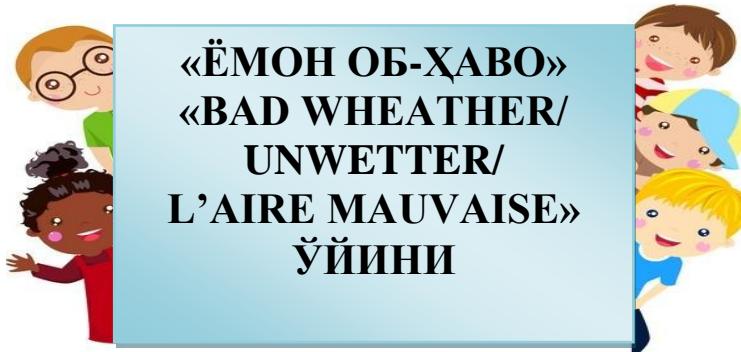
Ўйин қоидаси: Бошловчи коптокни отади ва 3 та унсурдан бирини номини чет тилида айтади: *Water, Earth, Air/Wasser, Erde, Luft/ L'eau, la terre, l'air*. Коптокни илиб олган ўқувчи қайси унсур айтиб ўтилган бўлса ўша унсурда яшовчи хайвоннинг номини айтади. Агар бошловчи *Fire/Feuer/ Le feu* – сўзини айтса, ҳамма ўрнидан туради ва жойини алмаштиради.

Мақсад: коммуникатив ва тинглаб тушуниш кўникмаларини ривожлантириш.

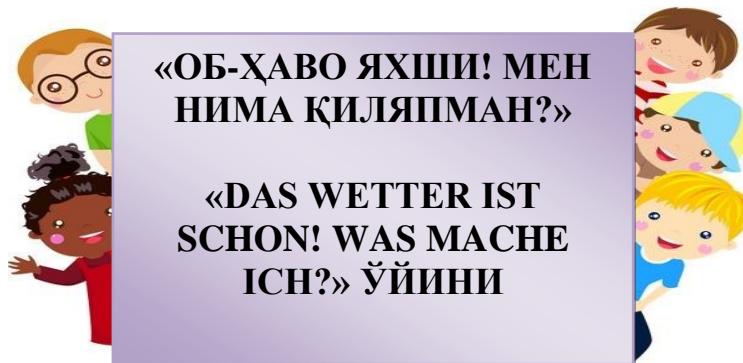
Үйин қоидаси: Ҳамма доира бўлиб туради. Ўқувчилар орасидан бошловчи танланади. Бошловчи – *My aunt Lo always do so/Meine Tante Lo macht es immer so/Ma tante Lo fait toujours comme ça* деб айтади ва бирор ҳаракатни кўрсатади. Барча ўқувчилар кўрсатилган ҳаракатни тақоролайдилар. Кейинги бошловчи ушбу сўзларни тақоролайди ва янги ҳаракатни бошлайди. Үйин шу тариқа давом этади.

Инглиз тили	Немис тили	Француз тили
<p>«It drops» - иккита бармоқ билан стол тақиллатилади;</p> <p>«It rains» - барча бармоқлар билан бирин кетин стол тақиллатилади;</p> <p>«It winds» - қўллар шамол каби силкитиладик;</p> <p>«It's lightning» - қўллар билан хавода чақмоқ чақиши кўрсатилади;</p> <p>«It's thunder» - мушт билан стол устига бирма бир урилади;</p> <p>«It's snowing» - қор ёғиши қўл ёрдамида кўрсатилади;</p> <p>«All are running home very fast» -</p>	<p>«Es tröpfelt» - ккита бармоқ билан стол тақиллатилади;</p> <p>«Es regnet» - барча бармоқлар билан бирин кетин стол тақиллатилади;</p> <p>«Es ist windig» - қўллар шамол каби силкитиладик;</p> <p>«Es blitzt» - қўллар билан хавода чақмоқ чақиши кўрсатилади;</p> <p>«Es donnert» - мушт билан стол устига бирма бир урилади;</p> <p>«Es schneit» - қор ёғиши қўл ёрдамида кўрсатилади;</p> <p>«Alle laufen schnell nach Hause» -</p>	<p>«Il tombe» - ккита бармоқ билан стол тақиллатилади;</p> <p>«Il pleut» - барча бармоқлар билан бирин кетин стол тақиллатилади;</p> <p>«Il fait du vent» - қўллар шамол каби силкитиладик;</p> <p>«Il fait du foudre » - қўллар билан хавода чақмоқ чақиши кўрсатилади;</p> <p>«Il gronde» - мушт билан стол устига бирма бир урилади;</p> <p>«Il neige » - қор ёғиши қўл ёрдамида кўрсатилади;</p> <p>«Tous courent vite à la maison» - қўллар</p>

қўллар орқага беркитилади; «And tomorrow sun will be shine» - қўлларни доира қилиб қуёш тасвирлаб брилади.	қўллар орқага беркитилади; «Und morgen scheint die Sonne wieder» - қўлларни доира қилиб қуёш тасвирлаб брилади.	орқага беркитилади; «Et demain le soleil brillera à nouveau» - қўлларни доира қилиб қуёш тасвирлаб брилади.
---	--	--

Мақсад: коммуникатив ва тинглаб тушуниш кўнималарини ривожлантириш.

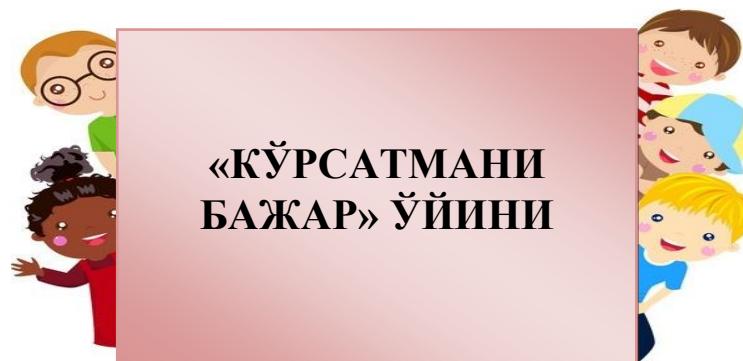
Ўйин қоидаси: Ҳамма ўқувчилар бир-бирларининг орқаларидан доира шаклида юрадилар. Ўқитувчи ўйинни бошлайди: *Weather is good. What am I doing? I am swimming./Das Wetter ist schön. Was mache ich? Ich schwimme./Le temps est déjà. Que je fais? Je nage.*» деб айтади ва сузиш ҳаракатларини бажаради. Ҳамма ўқувчилар ҳаракатларни такрорлайдилар. «*And you, Murod? /Und du, Murod?/ Et vous, Murod?*» Мурод: «*I am playing Tennis/Ich spiele Tennis. Je joue au tennis*» деб айтади ва теннис ўйнаш ҳаракатларини кўрсатади, қолганлар ҳам шу ҳаракатларни такрорлайди. «*And you, Fotima?/ Und du, Fotima?/ Et vous, Fotima?*». Кўллаш мумкин бўлган иборалар:

инглиз тили	немис тили	француз тили
<i>I ski</i>	<i>Ich laufe Ski.</i>	<i>Je fais du ski.</i>
<i>I skate</i>	<i>Ich laufe Schlittschuh.</i>	<i>Je cours sur la glace.</i>
<i>I play Football</i>	<i>Ich spiele Fußball.</i>	<i>Je joue au football.</i>
<i>I walk</i>	<i>Ich gehe spazieren.</i>	<i>Je marche.</i>
<i>I run</i>	<i>Ich laufe.</i>	<i>Je cours.</i>
<i>I jump</i>	<i>Ich springe.</i>	<i>Je saute.</i>

Мақсад: коммуникатив ва тинглаб тушуниш күнімаларини ривожлантириш.

Ўйин қоидаси: Ўйинда иккита гурух иштирок этади. Ҳар бир гурухнинг бошловчиси ёнида ўтирган иштирокчининг қулоғигачет тилида бирон бир сўзни айтади ва у иштирокчи ҳам ёнида ўтирган иштирокчининг қулоғига шу сўзни такроран айтади. Ўйин шу тариқа давом этади. Қайси гурух иштирокчилари охирги иштирокчигача айтилган сўзни хатосиз ва тез етказсалар шу гурух ғолиб бўлади.

Мақсад: коммуникатив ва тинглаб тушуниш күнімаларини ривожлантириш.

Ўйин қоидаси: мусиқа садолари остида болалар ҳарбийларча қадам босадилар ва ўқитувчининг кўрсатмаларини бажарадилар: *Hands up!* *Hands down! / Hände nach oben! Hände nach unten! / Levez les mains! Baissez les mains!* ва бошқалар. Ўқитувчи кўрсатма беришни тўхтатади, боллар эса ҳаракатларни мусиқага мос равишда давом эттирадилар.

Ўйиннинг биринчи кўриниши

Мақсад: коммуникатив ва тинглаб тушуниш кўнилмаларни ривожлантириш.

Ўйин қоидаси: Болалар чет тилда номини биладиган нарсалр стол устии кўйилган (газета, журнал, китоб, ручка ва бошқалар). Ўқучи нарсалар қўйилган стол олдига келади ва 1-2 дақиқа нарсаларга синчиклаб қарайди, кейин столга орқасини ўгириб туради. Ўқитувчи столдаги нарсалар орасидан бирон бир предметни олиб қўяди ва ўқувчига савол беради: *Something is missing?/Was fehlt hier?/ Qu'est-ce qui manque ici?* Ўқувчи стол устидан ёқолган предмет номини чет тилида айтиши керак. Ўйинни гурухларда ҳам ўйнаш мумкин. Болалар стол атрофига туриб оладилар, стол устидаги предметларни эслаб қоладилар (1-2 дақиқа), орқага ўгириладилар ёки кўзларини юмадилар ва х.к.

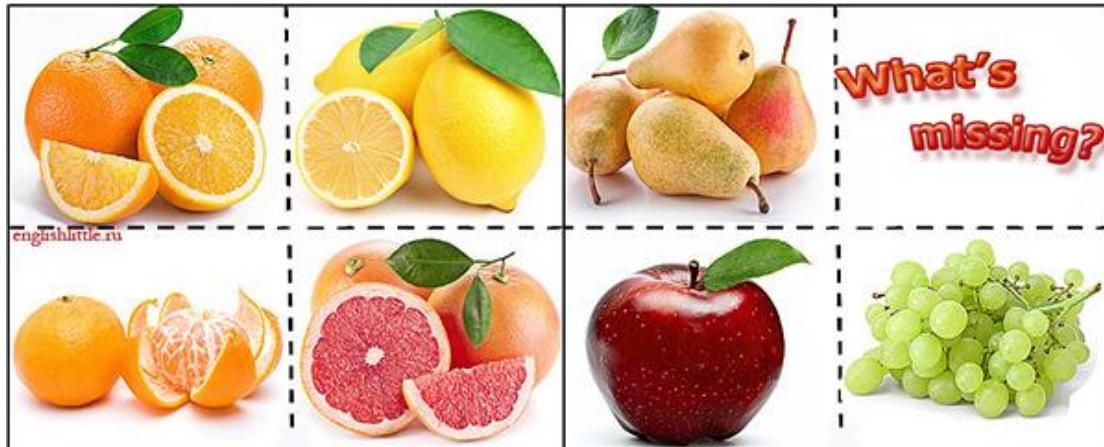
Ўйиннинг иккинчи кўриниши

Керакли жиҳозлар: рақамлар ёзилган карточкалар (Иловага қаранг, 65 бет)

Ўйин қоидаси: рақамлар ёзилган карточкалар бир қатор қилиб териб чиқилади, лекин орада баъзи рақамлар тушириб қолдирилади, масалан: 1 3 4 5 6 7 8. Ўқитувчи – *Is anything missing?/ Was fehlt hier?/ Ce qui manque ici?*- деб сўрайди. Ўқувчилар тушиб қолдирилган рақамни топишлари керак.

Ўйиннинг учинчи кўриниши:

Керакли жиҳозлар: Тематик карточкалар (карточкаларнинг максимал миқдори 8-10та) (Иловага қаранг, 62, 66, 68 бетлар) Масалан:

Үйин қоидаси: Үйин бошида карточкалар икки қатор қилиб териб чиқилади. Болалар расмларга диққат билан қарайдилар ва расмларни ва уларни жойлашган жойини эслаб қолишга харакат қиласылар. Кейин болалар күзларини юмадилар ва бошловчи шу пайт карточкалардан бирини олиб қояды. Сүнг болалар күзларини очадилар ва қайси карточка йүқолганини чет тилида айтадилар. Ким биринчи бўлиб йўқолган карточкани номини айтса шу ўқувчи бошловчи бўлади.

Ўйиннинг биринчи кўриниши

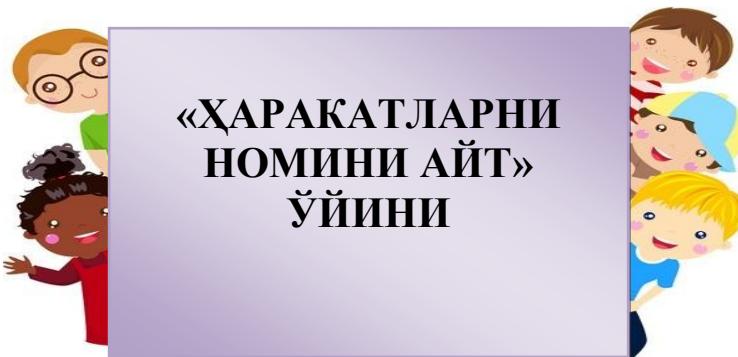
Мақсад: коммуникатив ва тинглаб тушуниш кўнималарини ривожлантириш.

Ўйин қоидаси: ўқитувчи бирон бир предметни ўқучиларга 2-3 дақиқага кўрсатади ва олиб қояди ва ўқувчилардан ушбу предметни чет тилида тасвирлаб беришларини сўрайди, масалан уларнинг ранги, катта-кичиклиги ва бошқа белгиларини чет тилида айтиб беришлари керак бўлади.

Ўйиннинг иккинчи кўриниши

Ўйин қоидаси: стол устига турли рангдаги предметлар қўйилади. Ўқувчилардан бири стол олдига чақирилади ва стол устидаги нарсаларга 1-2 дақиқа диққат билан қарайди., кейин орқасига ўгирилади. Ҳамма предметлар столдан олиб ташланади. Ўқитувчи қуидаги мисолда келтирилган саволларни беради, масалан: *How was the book? /Wie ist (war) das Buch?/ Comment était le livre?* Ўқувчи предметнинг рангини айтиши керак.

Ўйиннинг биринчи кўриниши

Мақсад: коммуникатив ва тинглаб тушуниш кўнималарини ривожлантириш.

Ўйин қоидаси: ўқувчилардан бири қолган ўқувчиларга бирон бир харакатни (ракс, ҳарфларни ёзиш, юриш, югуриш ва б.), ўқувчилар ўқувчи кўрсатган харакат номини, яъни феълни чет тилида айтишлари керак.

Ўйиннинг иккинчи кўриниши

Мақсад: коммуникатив ва тинглаб тушуниш кўнималарини ривожлантириш.

Ўйин қоидаси: Ўқувчилар жуфт бўлиб оладилар. Жуфтлардан бири харакатларни кўрсатади (юз ифодаси ёки пантомима), иккинчиси эса унинг харакатларини ўрганилган феъллар асосида чет тилида шархлайди.

Мақсад: коммуникатив ва тинглаб тушуниш кўнималарини ривожлантириш.

Керакли жиҳозлар: ҳафта кунлари, йил фасиллари, ойлар номи чет тилида ёзилган карточкалар (Иловага қаранг, 67 бет)

Ўйин қоидаси: Ўқувчиларга ҳафта кунларининг (чет тилида фасллар, ойлар ва ҳафта кунларининг номлари) чет тилидаги номи ёзилган карточкалар берилади. Ўқитувчи қарсак чалганда ҳафта кунларининг кетма-кетлиги бўйича ўқувчилар бир-бирларининг орқасига туриб оладилар.

Бу ўйинда одатда бошланғич мактаб ўқувчилари иштирок этадилар, ўйинда 10-30 тага яган иштирокчи бўлиши керак.

Керакли жиҳозлар: Иштирокчилар сони қанча бўлса шунча стуллар ва конфетла ёки конфет қоғозлари керак бўлади.

Ўйин қоидаси: Бошловчи танланади - *Peasant /Bauer/ l'agriculteur* (дехқон). Иштирокчилар доира шаклида ўз стулларида ўтирадилар, дехқон эса доира марказида ўтиради. Ҳар бир иштирокчига бозорга бориш учун керак бўладиган предметларнинг номини беради. (масалан, *a cart /der Leiterwagen/ le wagon* - арава, *a wheel/das Rad/ la roue* - ғилдирак, *a narc /der Bogen/ l'arc* - эгар, *a sack/der Sack/ le sac* - қоп, *Lash /die Peitsche/ le fouet* - қамчи, *a Horse /das Pferd / le cheval* - от).

«Дехқон» кулгили ва қизиқарли тарзда иштирокчиларга берилган предмет номларидан фойдаланган ҳолда бозога бориш ҳақида суҳбатни шакиллантиради. Ҳар бир номи айтилган иштирокчи, яъни предмет тез ўрнидан туриши ва «Дехқон» бошқа пред номини айтгунча бир оёғида бир марта айланиши керак. Агар иштирокчи охиригача айланмаса ёки бошқа предмет номи айтилгунга қадар айланишга улгурмаса битта конфет қофозини «Дехқон» га беради. Вақти-вақти билан «Дехқон»: *The market is closed/Der Markt ist zu Ende/ Le marché est fermé* – Бозор ёпилди! – деб айтади ва айнан шу вақтда барча иштирокчилар ўз жойларини алмаштирадилар. «Дехқон» хам жойлардан бирини эгаллашга ҳаракат қиласи. Кимки стулсиз қолса «Дехқон» рўлини ўйнайди. Кимда ким бошқа стулга ўтиришга кеч қолса конфет ёки конфет қофозини «Дехқон»га беради. Ўйин охирида конфет ёки конфет қофозини «Дехқон»га берган иштирокчилар бирон бир вазифани бажарадилар.

Қоида 1: Бошловчи предмет номини айтганда ўрнидан туришга ва бир оёқда айланишга улгурмаган иштирокчи кечга қолган ҳисобланади.

Қоида 2: Иштирокчилар жойларини қўшнилари билан алмашишлари мумкин эмас.

Мазкур ўйин кичик ва ўрта мактаб ёшидаги болалар орасида ўтказилади. Иштирокчилар сони чекланмаган бўлиб, 5 кишидан кам бўлмаслиги керак.

Ўйин қоидаси: Иштирокчилар иккила қўлларини ёнларига очган ҳолатда доира шаклини ҳосил қиласидилар ва ўз жойларини белгилаб олганларидан сўнг қўлларини пастга туширадилар. Доира марказида бошловчи туриб олади. Агар бошловчи чет тилида: «Уч!» деса – барча иштирокчилар қўлларини ён тарафга очадилар (кўтарадилар), бошловчи «Ўн уч!» деса – қўлларини тепага кўтарадилар, «Ўттиз!» деса – қўлларини белларига қўядилар.

Бошловчи шу учта рақамдан ҳохлаганини айтади, иштирокчилар эса рақамларга мос ҳаракатларни бажаришлари лозим. Хатога йўл қўйган иштирокчи бир қадам орқага юради ва ўша жойда ўйинни давом эттиради, керак бўлганда бошловчининг ўрнини эгаллади. Бирон марта ҳам хатога йўл қўймаган ва бошловчи билан ўрин алмашмаган иштирокчи ғолиб ҳисобланади.

1 қоида: Агар иштирокчи хато ҳаракатни амалга оширишни бошлаб, кейин ҳаракатни тўхтатиб тўғри ҳаракатни бажаришга ўтган ҳолатда ҳам иштирокчи мағлуб ҳисобланади.

2 қоида: Бошловчи рақамларни чўзиб талаффуз қилишга хақли, масалан: «У-у-уч». Иштирокчилар рақамларни диққат билан тинглашлари керак.

Мақсад: коммуникатив ва тинглаб тушуниш кўнималарини ривожлантириш.

Керакли жиҳозлар: турли сўзлар ёзилган карточкалар.

Ўйин қоидаси: ўқувчиларга 10-15 та сўзлар берилади. Ўқитувчи сўзларни бирин-кетин ўзи истаган кетма-кетликда айтади. Ўқувчилар қўйидагиларни бажарадилар:

Ўйиннинг биринчи кўриниши: Ўқитувчи айтган сўзлар туширилган карточкаларни айтилган кетма-кетликда стол устига териб чиқадилар.

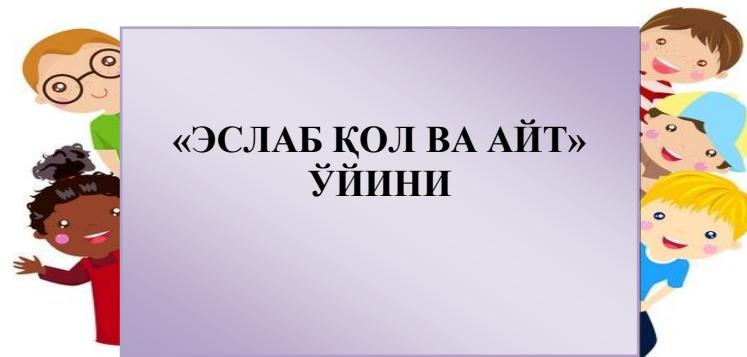
Ўйиннинг иккинчи кўриниши: Олдиндан териб қўйилган турли карточкалар орасидан ўқитувчи айтган сўзлар ёзилган карточкаларни ажратиб оладилар.

Ўйиннинг учинчи кўриниши: Олдиндан териб қўйилган турли карточкалар орасидан ўқитувчи айтган сўзлар ёзилган карточкаларни ажратиб оладилар ва столда қолган карточкаларни ўзлари айтадилар.

Мақсад: коммуникатив ва тинглаб тушуниш кўникмаларни ривожлантириш.

Ўйин қоидаси: Ўқувчилар *Please/ Bitte/ S'il vous plaît*. сўзини эшигтганларида ўқитувчи айтган предметлар расмини кўрсатадилар. Бу ўйинни икки гурухнинг беллашуви кўринишида ҳам ўйнаш мумкин. Предметлар расмини тўғри кўрсатган гурух ғолиб бўлади.

Мақсад: коммуникатив ва тинглаб тушуниш кўникмаларини ривожлантириш.

Керакли жиҳозлар: ҳайвонлар расми туширилган карточкалар (Иловага қаранг, 68 бетлар)

Ўйин қоидаси: Ўқитувчи хайвонлар расми туширилган карточкаларни ўқувчиларга кўрсатади, сўнгра бир нечта карточкани олиб қўяди. Ўқувчилар етишмаётган хайвонларнинг номини чет тилида айтишлари керак. Мазкур ўйинни гурухларга бўлиб ўйнаш ҳам мумкин. Ўқувчилар икки гурухга бўлинадилар ва иккала гурух аъзолари бир бирлари қараб туриб оладилар. Кейин хайвонлар расми туширилган карточкаларни орқаларига беркитиб турадилар ва ўқитувчининг командасига биноан улар биринчи гурух иккинчи гурухга карточкаларни кўрсатадилар, иккинчи гурух эса карточкадаги хайвонларнинг чет тилидаги номини айтишлари керак.

«ТОПҚИРЛАР» ҮЙИНІ

Мақсад: коммуникатив ва тинглаб тушуниш күнінде анықтаудың маңыздылығын сипаттауды.

Керакли жиһозлар: ҳайвонлар расми түширилген карточкалар (Иловага қаранг, 68 бетлар)

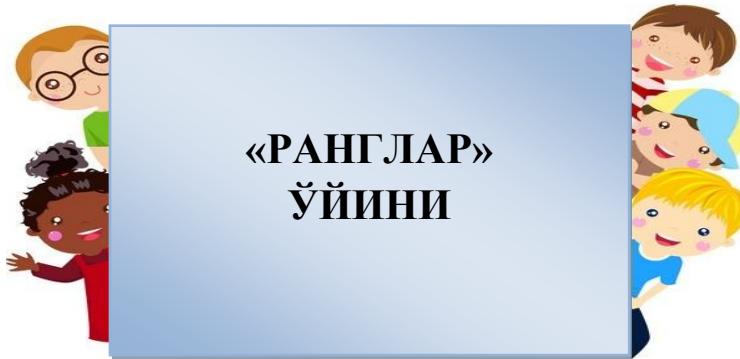
Үйин қоидаси: Үқувчилардан бири бирор ҳайвон расми түширилген карточкани танлайды ва құлида карточкани орқасынан беркитиб туради, қолған үқувчилар эса у қайси ҳайвонлигини саволлар беріш орқали топадилар: *Is it big?, Is it red?, Is it kind?/ Ist es groß? Ist es rot? Ist es böse?/ Est-il grand? Est-il rouge? Est-ce jeune?.*

*Бу турдаги үйинларни деярли барча мавзуларда үйнаш мүмкін. Дарсда үтилаётгандар мавзудан ва үқувчиларнинг сөз бойлигидан келиб чиқып мавзу танланади. Мавзуга доир лексиканы үрганишида мазкур үйин жуда фойдалы ва қызықарлы ҳисобланади.

«БУ КИМЛИГИНИ ТОП» ҮЙИНІ

Мақсад: коммуникатив ва тинглаб тушуниш күнінде анықтаудың маңыздылығын сипаттауды.

Үйин қоидаси: Үқитувчи синфдаги бирор үқувчининг ташқы күринишини тасвирлаб беради: *He is tall and thin. He has curly hair, blue eyes. What is his name?/Er ist groß und dünn. Er hat lockige Haare und blaue Augen/ Il est grand et mince. Il a des cheveux bouclés, des yeux bleus. Quel est son nom?* Болалар бу ким эканлигини топадилар.

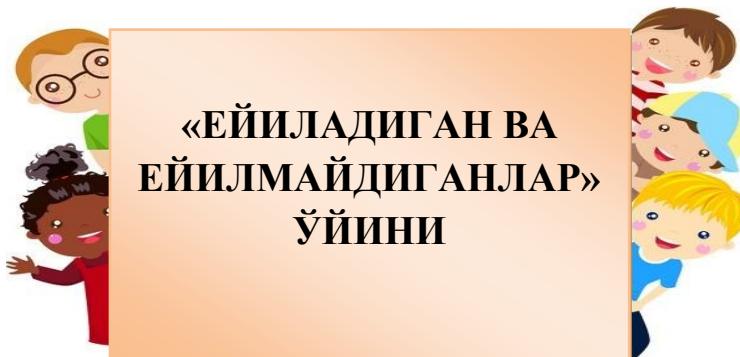

Мақсад: коммуникатив ва тинглаб тушуниш күнімаларини ривожлантириш.

Үйин қоидаси: Үйин вазифаси бир хил рангдаги предметларни чет тилида айтишдан иборат.

Бир хил рангдаги предметларни энг күп айтган гурух ғолиб бўлади, масалан бир хил рангдаги хайвонлар, мевалар ва бошқа нарсалар.

Масалан: *Black dog.../Der Hund ist schwarz.../Le chien noir*

Үйиннинг биринчи күриниши

Мақсад: коммуникатив ва тинглаб тушуниш күнімаларини ривожлантириш.

Үйин қоидаси: Бир куни ўқувчилар синфга кирғанларида ўқитувчиларининг столи устида нон, пишлок ва шакарни кўришди. Бу нима учун деб сўрадилар? *Look, this is bread. I can eat it/ Guck mal, das ist Brot. Wir können das Brot essen / Regardez, c'est le pain. Je peux le manger*, деб жавоб берди ўқитувчи ва бир бўлак нонни еб қўйди. Кейин қўлига ручкани олди ва *We can eat a pen?/ Können wir den Bleistift essen? / On peut manger un stylo?* - деб сўради? Ўқувчилар биргаликда *No! / Nein! / Non!*- деб жавоб бердилар. Шу пайт ўқитувчи ўқувчиларнинг ҳар бирига биттадан фишкаларни берди ва “еийиш мумкин бўлган

предметларнинг номи айтилганда фишкаларни юқорига кўтариш керак, агар кимдир еб бўлмайдиган предметни номи айтилганда фишкани кўтарса у ўқувчи ўз фишкасини қайтариб бериши керак бўлади” деб айтди.

Ўйиннинг иккинчи кўриниши

Мақсад: коммуникатив ва тинглаб тушуниш кўнилмаларини ривожлантириш.

Ўйин қоидаси: Ўқувчилар доира шаклида туриб оладилар. Бошловчи коптокни ўқувчилардан бирига отади ва ейиладиган ёки еб бўлмайдиган нарсанинг номини чет тилида айтади. Агар ейиладиган арсанинг номини айтса коптокни илиб олиш керак, еб бўлмайдиган нарсанинг номи жарангласа коптокни ушлаб олиш мумкин эмас.

Мақсад: коммуникатив ва тинглаб тушуниш кўнилмаларини ривожлантириш.

Ўйин қоидаси: Бирон бир ҳарфдан бошланадиган сўзлар танланади. (Масалан R) ва улардан ҳикоя тузилади. Ҳикояда танлаб олинган ҳарф билан бошланадиган сўз айтилганда, болаларга унинг расми такрорлайдилар. Шу тариқа ҳикоя тузилади.

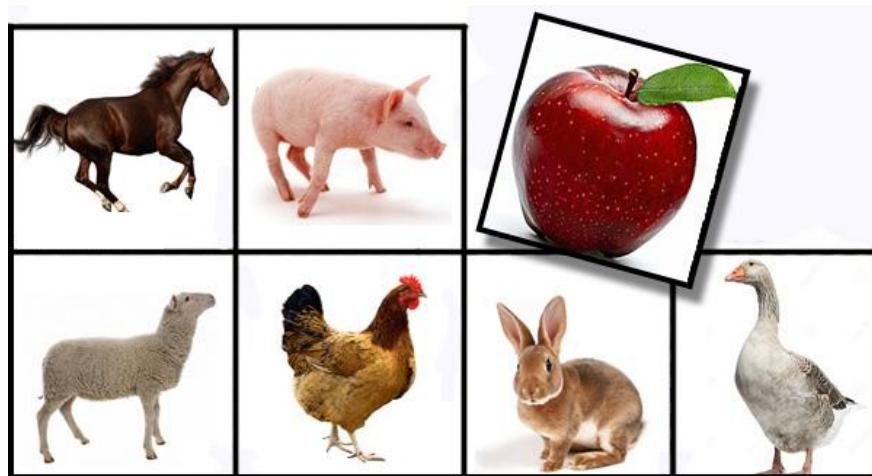
Масалан: Бор эканда йўқ экан қадим-қадим замонда бир – *Rabbit/der Rabe/Le renard* яшаган экан. Унинг бир ажойиб – *rope/Rute/La règle* бўлган экан. Бизнинг – *Rabbit/Rabe/Le renard* ўзининг – *rope/ Rute/La règle* си билан ўйнашни жуда яхши кўтарди ва узун - *road/Route/La route* бўйлаб ўзининг – *rope/ Rute/La règle* – сида сакраб юарди. *Road/Route/La route* бўйлаб жуда чиройли ва бетакроп *roses/Rosen/Les roses* ўсарди. Ҳар куни тонгда агар – *rain/ Regen/La rivière* бўлмаса, бизнинг – *Rabbit/Rabe/Le renard* – *Roses/Rosen/ Les roses* ларни терарди ва дўстларига совға қиласади! Etc.

Мақсад: коммуникатив ва тинглаб тушуниш күнінде ойнадырылады.

Керакли жиһозлар: бирор бир мавзуга мөс расмлар тасвирланған карточкалар (Иловага қаранг, 62, 66, 68 бетлар)

Ўйин қоидаси: Бирон бир мавзуга мөс карточкалар бир ёки икки қатор қилиб териб чиқылады. Масалан бу *Farm Animals/Haustier/*.... (Уй ҳайвонлари мавзуси) мавзуси ва от (*horse/das Pferd/*...), чүчқача (*pig/das Schwein/*..), товуқ (*hen/ der Huhn/*...), қўй (*sheep/ das Schaf/*..), ғоз (*goose/die Gans/*...) ва қўён (*rabbit/das Kaninchen/*...) сингари уй ҳайвонлари бир –икки қатор қилиб териб чиқылади. Кейин ўқувчилар кўзларини юмадилар ва териб қўйилган карточкалар қаторига бошқа бир мавзуга тегишли расм, масалан олма (*apple/der Apfel*) расми туширилган карточка қўшиб қўйилади.

Ўқувчилар қайси карточка ортиқчалигини топишлари ва ушбу сўзни чет тилида айтишлари керак. Кейинчалик эса вазифани қийинлаштириш мумкин, масалан иккита ёки учта карточка қўшиш мумкин, улардан иккитаси мавзуга оид бўлмаган ва биттаси мавзуга оид бўлиши мумкин.

*Уибү үйиндан ўқувчилар бир нечта мавзуларда етарли лугат бойлигига ега бўлганларидан сўнг лексикани тақрорлаши учун фойдаланиши мумкин.

Мақсад: коммуникатив ва тинглаб тушуниш кўникмаларини ривожлантириш.

Керакли жиҳозлар: бирор бир мавзуга мос расмлар тасвирланган карточкалар (Иловага қаранг, 63, 68-71, 73-75 бетлар)

Ўйин қоидаси: Ўйинда бошловчи бирон бир карточкани ўқувчиларга кўрсатиб атайн у ҳақида нотўғри маълумот беради. Масалан, йўлбарс расмини кўрсатиб, *It's a crocodile. Is it true?/ Das ist ein Krokodil. Ist das richtig?* деб сўраши мумкин. Бу саволга жавоб албатта қуйидагича бўлади – *No, it's false/ Nein, das ist falsch/...*

Мақсад: коммуникатив ва тинглаб тушуниш кўникмаларини ривожлантириш.

Ўйин қоидаси: Болалар доира бўлиб стулда иккала қўлларини олдинга чўзиб ўтирадилар, бошловчи эса бир қўли билан болаларнинг қўлллари устидан ўйин сўзларини айтиб айлантиради ва сўзлар тугаши билан бирон боланинг қўлини ушлаб олаишга ҳаракат қиласди, бола эса қўлларини олиб қочишига урунади. Агар бошловчи боланинг қўлини ушлаб олса ўша бола бошловчи бўлади. Агар ушлаб ололмаса бошловчининг ўзи ўйинни давом эттиради.

немис тили

*Ich habe gefischt,
Ich habe gefischt,
Ich habe die ganze Nacht gefischt,
und leider keinen Fisch erwischt!*

Мақсад: коммуникатив ва тинглаб тушуниш күнікмаларини ривожлантириш.

Үйин қоидаси: Болалар икки құлларини мушт қилиб доира бўлиб турадилар, бошловчи бир қўлига кичик предметни яширади ва икки қўлини мушт қилиб үйин сўзларини айтиб доира бўйлаб айланади. Айланиш давомида бошловчи муштларини устма-уст бир-бирига уради, қолган болалар ҳам шуни такрорлайдилар. Бошловчининг оҳирги сўзи қайси боланинг олдида тугаса, ўша бола предмет бошловчининг қайси қўлида эканлигини топиши керак. Агар бола предмет бошловчининг қайси қўлида эканлигини топса "Genau, genau, Du bist so schlau!" - иборасини айтади, агар топа олмаса "Leider ist Herr Krause nicht zu Hause!" - иборасини айтади. Үйин шу тариқа давом этади.

немис тили

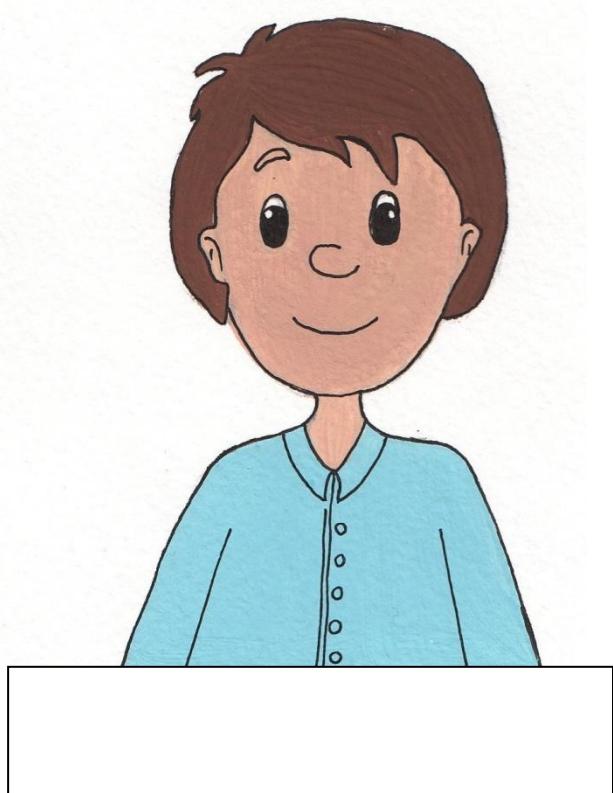
*Pinke Panke Puste,
Im Keller ist es duster,
Da wohnt ein alter Schuster
Oben oder unten?
*(Genau, genau Du bist so schlau!)
(Leider ist Herr Krause nicht zu Hause!)

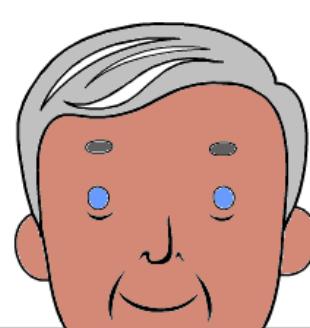
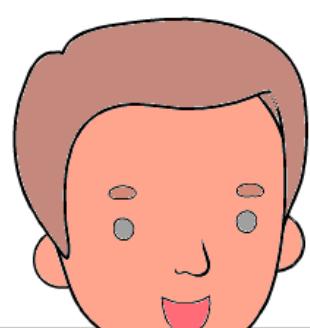
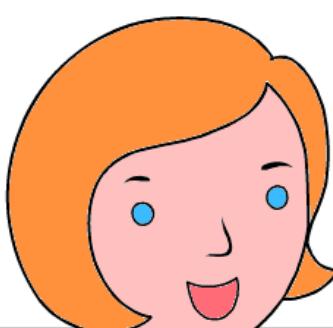
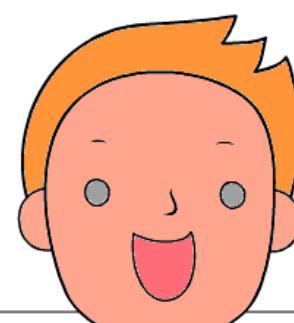
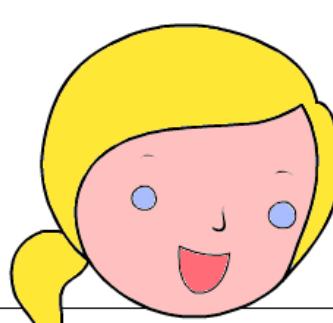
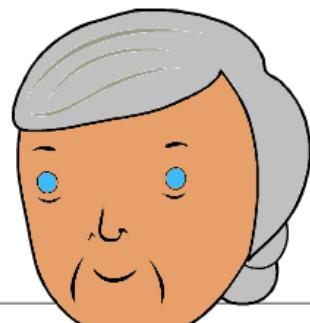
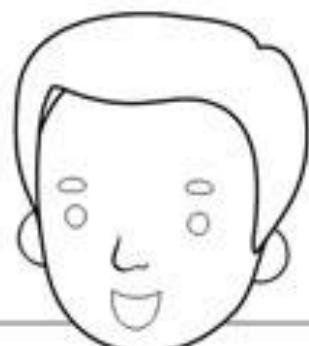

ҮЙИНЛАР УЧУН ИЛОВАЛАР

1. «MY FAMILY/ MEINE FAMILIE/ MA FAMILLE» үйинига илова, 16 бет.

Болалар қуида берилген иловаларни принтердан чиқаришлари ва уларни икки учини бир бирига елимлашлари керак бўлади.

2. «ИККИ ҚҰҒИРЧОҚ» ўйини учун илова, 17 бет.

3. «РАҚАМЛАР», «КАРТОЧКАЛАР БИЛАН ЎЙИН» каби ўйинлар учун илова,
23, 26 бетлар.

1

2

3

4

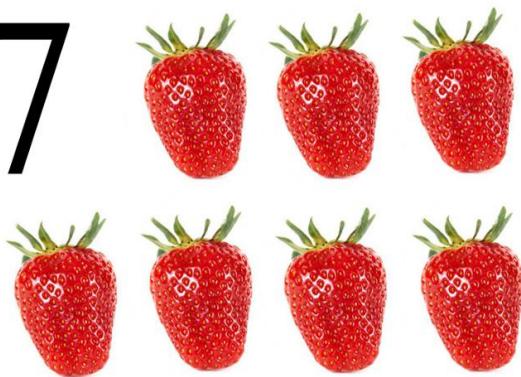
5

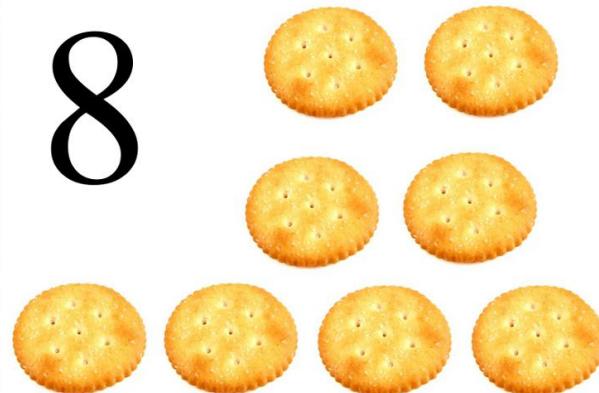
6

7

8

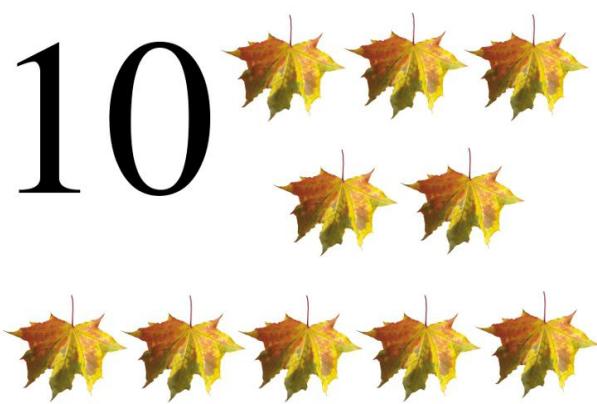

9

10

1

2

3

4

5

6

7

8

9

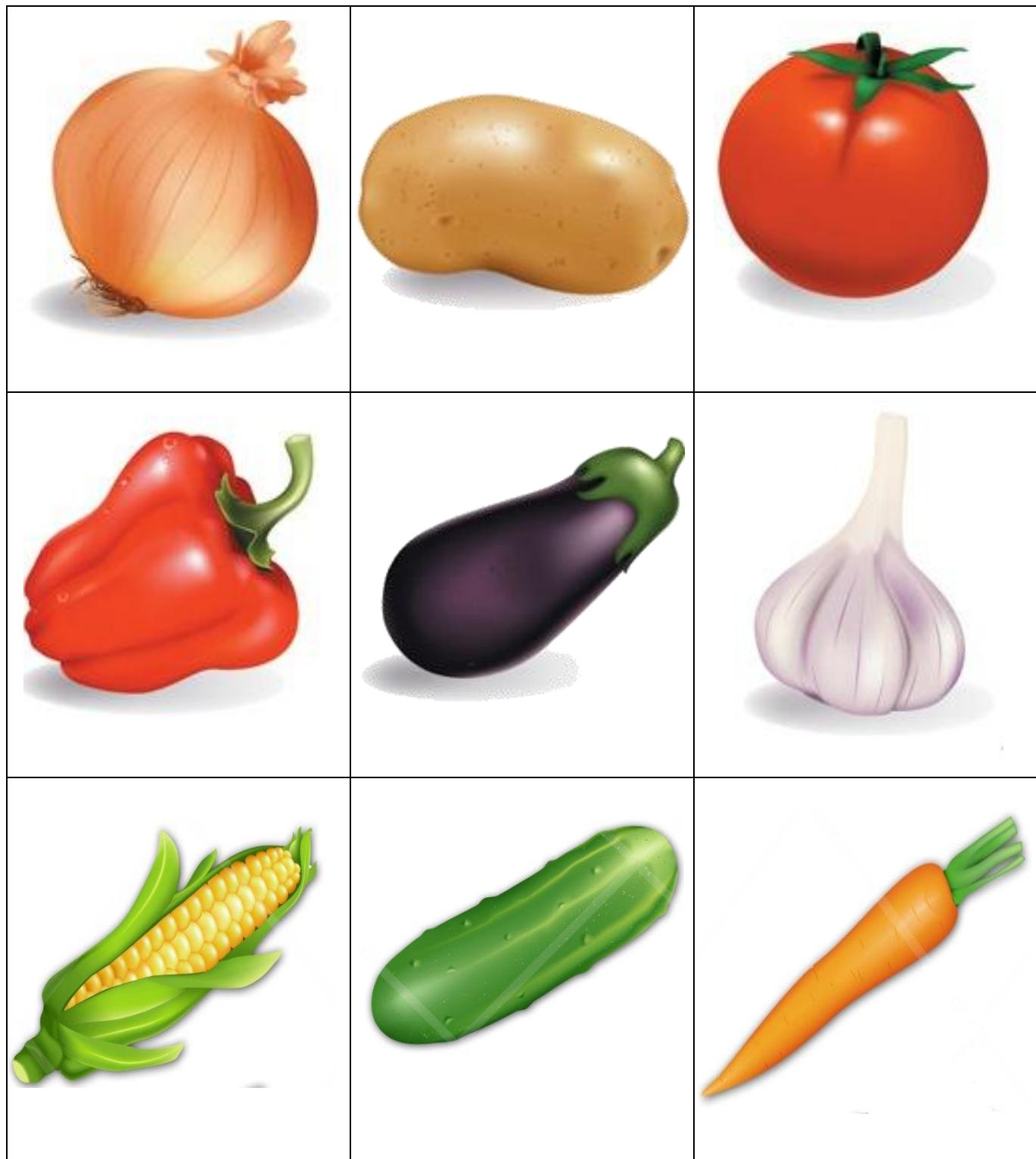

10

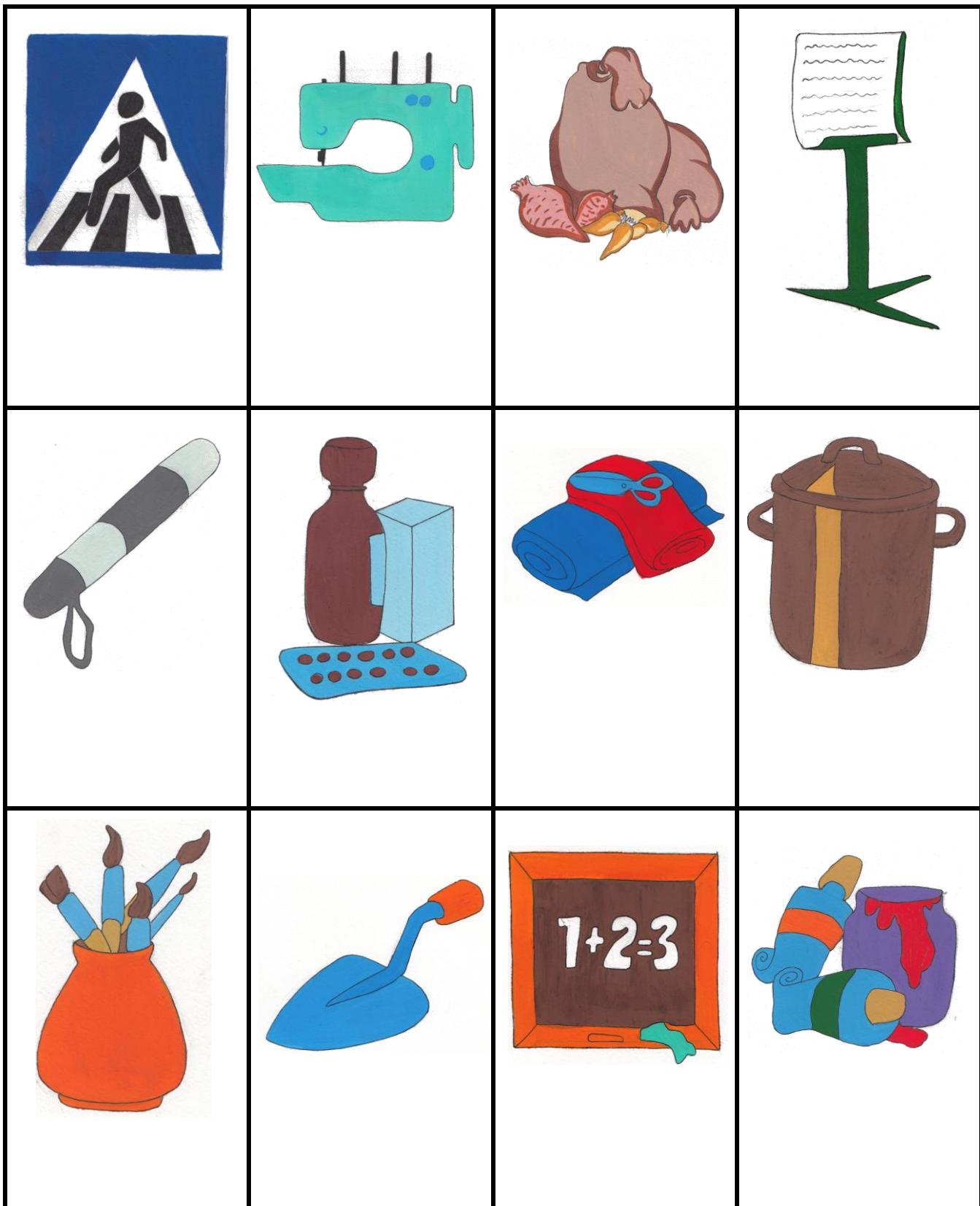
4. «КАРТОЧКАЛАР БИЛАН ЎЙИН», «САБЗАВОТЛАР, МЕВАЛАР», «БИНГО», «НИМА ЙЎҚОЛДИ?» каби ўйинлар учун илова, 26, 35, 38, 44, бетлар.

5. «БАРЧА КАСБЛАРНИ БИЛАМАН» ўйини учун илова, 33 бет.

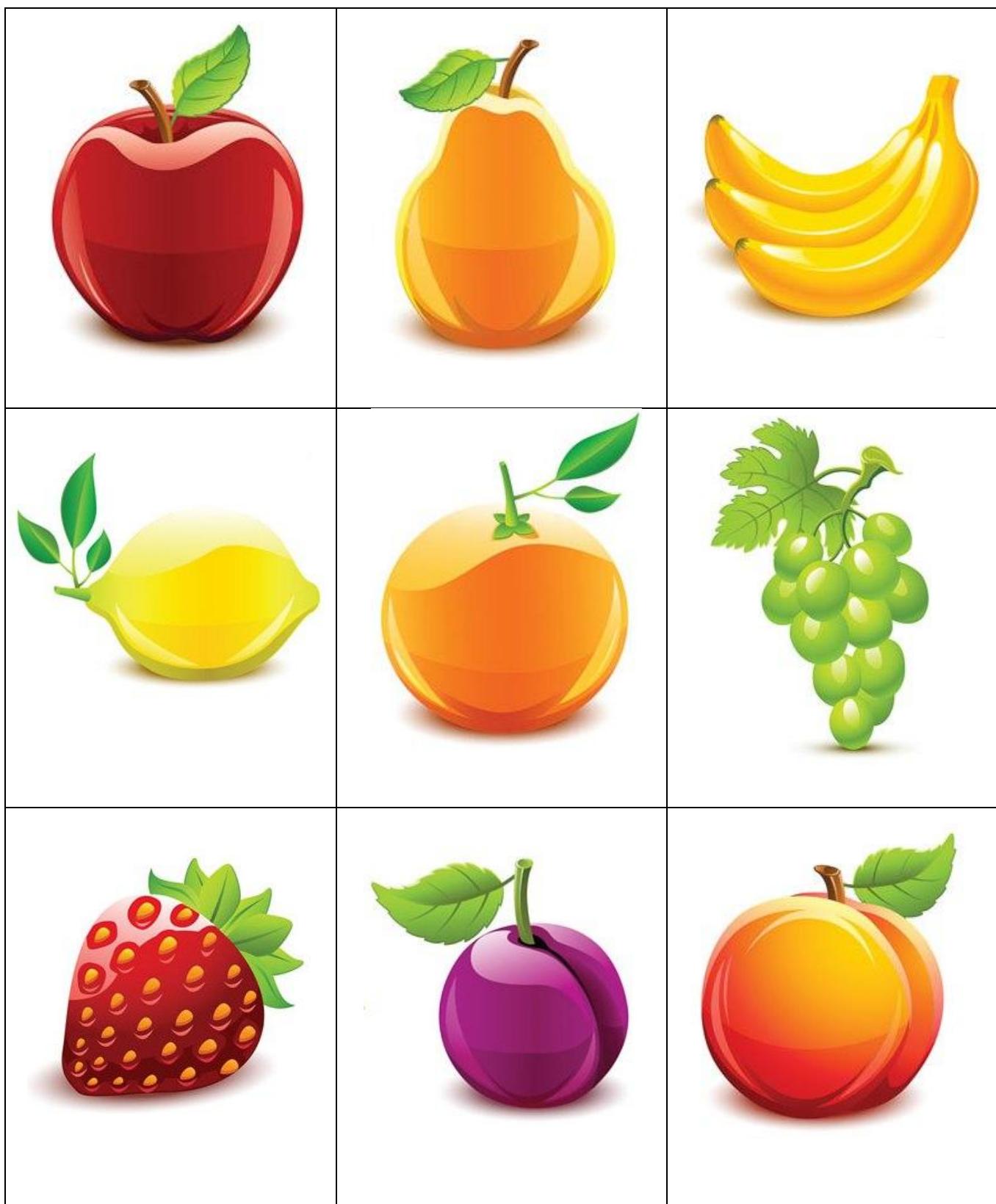

6. «ТОМБОЛА», «WAS FEHLT HIER?» каби ўйинлар учун илова, 35, 44 бетлар.

1	6
2	7
3	8
4	9
5	10

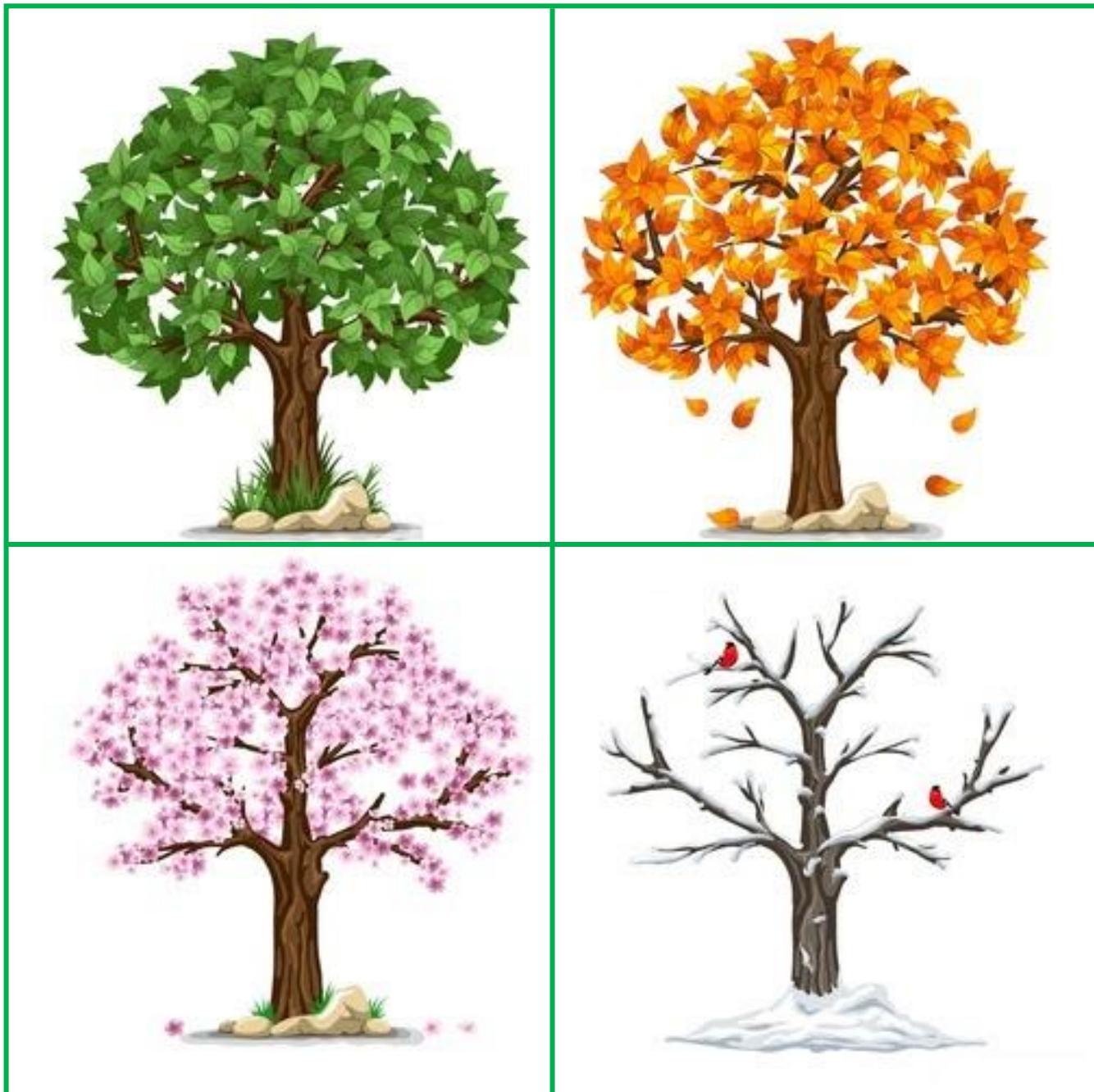

7. «КАРТОЧКАЛАР БИЛАН ЎЙИН», «САБЗАВОТЛАР, МЕВАЛАР», «САВАТНИ МЕВАЛАР БИЛАН ТҮЛДИР», «ҚАЙСИ БИРИ ОРТИҚЧА», «БИНГО» каби ўйинлар учун иловалар, 26, 27, 35, 43, 53 бетлар.

8. «SEASONS», «КУН, ҲАФТА, ОЙ» каби ўйинлар учун илова, 30, 47 бетлар.

9. «КАРТОЧКАЛАР БИЛАН ЎЙИН», «ЭСЛАБ ҚОЛ ВА АЙТ», «ТОПҚИРЛАР», «ҚАЙСИ БИРИ ОРТИҚЧА», «БИНГО» каби ўйинлар учун илова, 26, 35, 50, 51, 54 бетлар.

ФОЙДАЛАНИЛГАН АДАБИЁТЛАР РҮЙХАТИ

1. Денисова Л.Г. Использование игровых элементов на начальном этапе обучения английскому языку. // Ин.яз. в шк.- №4. с.26-27.
2. Бачаров Л.Н. Игры на уроках английского языка на начальной и средней ступенях обучения. // Ин.яз. в шк.- №3, 1996.- с.66-68.
3. Гудкова Л.М. Игры на уроках английского языка в младших классах. // Ин.яз. в шк.- № 4, 1998. - с.54-55.
4. Солонцова Н.П. Современная методика обучения иностранным языкам (актуальные вопросы): учебное пособие для студентов языковых специальностей педагогических вузов и преподавателей иностранных языков. – Павлодар: ПГПИ, 2009.
5. Верещагина И.Н., Притыкина Т.А. Тетрадь по английскому языку для самостоятельной работы – М., Просвещение – 1992
6. Зимняя И. А. Психология обучения иностранным языкам в школе. – М.: Просвещение, 1991.
7. Красильникова В.С., Грошева З.Н. Детские игры в Великобритании – М., 1992
8. Методика обучения иностранным языкам в средней школе: Учебник/ Гез Н. И., Ляховицкий М. В. , Миролюбов А. А. и др. – М.: Высшая школа, 1982
9. Рогова Г. В. , Рабинович Ф. М. , Сахарова Т. Е. Методика обучения иностранным языкам в средней школе. – М: Просвещение, 1991.
10. Рогова Г. В. , Верещагина И. Н. Методика обучения иностранному языку на начальном этапе обучения в общеобразовательных учреждениях. – М.: Просвещение, 1998.
11. Эльконин Д.Б. Психология игры. М., 1978.
12. Газман О.С. Роль игры в формировании личности школьника // Совет. педагогика, 1982. – № 9.
13. Гез Н.И. и др. Методика обучения иностранным языкам в средней школе. М., 1982.
14. Калаева Г.Г. Интенсификация обучения французскому языку при помощи учебных языковых игр // Иностранные языки в школе, 1995. – № 6.
15. Рогова Г.В., Верещагина И.Н. Обучение английскому языку на начальном этапе в средней школе. М., 1989.
16. Саланович Н.А. Лингвострановедческий подход в игровых упражнениях на уроках французского языка в VII – VIII кл. // Иностранные языки в школе, 1994. – № 1.
17. Селевко Г.К. Современные образовательные технологии. М., 1998.

**ЎЗДЖТУ ҲУЗУРИДАГИ ЧЕТ ТИЛЛАРНИ ЎҚИТИШНИНГ ИННОВАЦИОН
МЕТОДИКАЛАРИНИ РИВОЖЛАНТИРИШ
РЕСПУБЛИКА ИЛМИЙ-АМАЛИЙ МАРКАЗИ**

**Адрес: Тошкент шаҳар, Учтепа тумани
Кичик Халқа йўли, Г-9А мавзеси, 21А.**

Тел.: 230-57-26

Факс: 230-59-51

Эл. почта: uzspic@gmail.com

Веб-сайт: www.uzspic.uz

<http://moodle.uzspic.uz>